

СЪДЪРЖАНИЕ

ИНОВАТИВНИ РЕШЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА	3
ЗНАЧЕНИЕ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ	3
ПРЕВРЪЩАНЕ НА ИНОВАТИВНИТЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИ РЕШЕНИЯ В ЕФЕКТИВНА УЧЕБНА СРЕДА ...	4
МОДЕЛЪТ „СТАНДАРТИЗИРАН ПРОЕКТ“ ЗА УЧИЛИЩНО ПРОЕКТИРАНЕ – ИНОВАТИВЕН ПОДХОД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАРИ РЕШЕНИЯ С НОВ КОНТЕКСТ	7
ПРОГРАМА ЗА ПРОЕКТИРАНЕ НА НИСКОЕНЕРГИЙНИ УЧИЛИЩА В ИРЛАНДИЯ	8
ИНОВАТИВНИ ПРОГРАМИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНА УЧИЛИЩНА СРЕДА ВЪВ ФРАНЦИЯ	13
ПРОГРАМИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА НАСИЛИЕТО В УЧИЛИЩЕ	18
ИНОВАТИВНИ МОДЕЛИ И ПРАКТИКИ НА ОБУЧЕНИЕ	24
ИНДИВИДУАЛИЗИРАНОТО ОБУЧЕНИЕ – МОДЕЛ НА БЪДЕЩИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНИ СИСТЕМИ	24
ИНДИВИДУАЛИЗИРАН ПОДХОД ЗА ОБУЧЕНИЕ В „УЧИЛИЩАТА НА ЗНАНИЕТО“ В ШВЕЦИЯ	26
ИНОВАТИВНИ УЧИЛИЩА В АВСТРИЯ	29
АЛТЕРНАТИВНИ И ИНОВАТИВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ КОНЦЕПЦИИ В ГЕРМАНИЯ	33
ИНОВАТИВНИ МЕТОДИ В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС И БИБЛИОТЕЧНОТО ОБСЛУЖВАНЕ, БАЗИРАНИ НА СЪВРЕМЕННИ ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ	38
ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ	42
НЯКОИ ИНИЦИАТИВИ ЗА ПОДКРЕПА НА ТВОРЧЕСКИЯ И ИНОВАТИВНИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА АВСТРИЙСКИТЕ УЧИЛИЩА ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2010/2011 ГОДИНА	42
КОНКУРС „ОТЛИЧИЕ ЗА ИНОВАТИВЕН УРОК“ ЗА НАГРАДАТА НА НЕМСКИЯ УЧИТЕЛ	45
QR КОДОВЕ И ПРИЛОЖЕНИЕТО ИМ В БИБЛИОТЕКИТЕ	47
НОВИ ИНФОРМАЦИОННИ ПРОДУКТИ НА НАЦИД	49

Бюлетинът INFOсвят
се изготвя по материали от реномирани
чуждестранни източници.

Редакционен съвет:
Ваня Грашкина,
Яна Панова, Мария Стоянова,
Юлия Дичева

Отговорен редактор:
Мария Стоянова
Стилов редактор:
Нели Колева

Адрес: бул. "Д-р Г. М. Димитров" № 52 А
1125 София
тел.: 817 38 60
e-mail: requests@nacid.bg

ISSN 1312-473

ИНОВАТИВНИ РЕШЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА

ЗНАЧЕНИЕ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Успешното управление на училищната среда е от съществено значение за инвестициите в образованието. Редица изследвания показват, че съществува тясна връзка между качеството на училищната среда и образователните резултати, изразена по следния начин:

✓ Системите за управление на училищното оборудване определят качеството на училищната среда.

✓ Качеството на училищната среда определя нагласите на учениците, учителите и персонала.

✓ Нагласите оказват влияние върху поведението при преподаването и обучението.

✓ Поведението влияе на постиженията.

✓ Постиганията в обучението определят бъдещите образователни резултати на отделната личност и на обществото като цяло.

В резултат на дългогодишно проучване на разнообразна по вид информация в САЩ са определени следните общи характеристики на училищната среда на най-добре представящите се училища:

- Училищата с най-високи резултати търсят и осигуряват достатъчно пространство и възможности за учениците и учителите за разпространяване, отразяване, взаимодействие и обмен на информация, за проучване и експериментиране на идеи.

- Присъствието в училище е привлекателно. На учениците, учителите и местната общност им харесва да бъдат там.

- Училището има достатъчно естествено осветление, което повишава ефектив-

ността.

- Училището се стреми да осигури на учениците благоприятни условия в цялата сграда.

- Училището назначава добри учители и подпомага тяхното задържане на работа.

- Училището е проектирано така, че да намалява стреса. То е уютно, има постоянна температура и шумът се контролира.

- Училището е чисто и хигиенично.

- Рискът от неблагоприятен за здравето ефект е много малък.

- Удобрството на учениците и учителите се определя като водещ аспект на училищната среда. То зависи от няколко фактора: подходящо използваемо пространство, контрол на шума, осветлението, температурата, вътрешния климат и здравословните условия.

Класната стая е най-важното пространство в училището, защото в нея се провежда учебният процес и учениците и учителите прекарват там повечето време. Има няколко условия за превръщане на класната стая в добро място за учене:

- Осветлението трябва да е насочено към предната част на стаята и върху чиниците.

- Един клас не трябва да надвишава 20 ученици.

- Класните стаи трябва да са проектирани с ефективна комуникация и вътрешно взаимодействие.

- Технологиите са в основата на съвременния образователен процес, особено в областта на математиката и аналитичните

умения.

- Температурата и вътрешният климат (включително вентилацията) също са от значение.

- Проектът на училищната сграда трябва да е съобразен със здравословните условия.

- Хигиената е много важен аспект на училищната среда.

Източник:

Healthy school environment and enhanced educational performance

<http://www.carpet-health.org/pdf/CharlesYoungElementary.pdf>

- Училищната среда е място, където всеки ученик се чувства в безопасност.

Освен изброените най-важни фактори за създаване на добра училищна среда, анализът показва, че основната цел на политиката и управлението трябва да бъде насочена към действия, създаващи "усещане за благополучие".

М. Стоянова

ПРЕВРЪЩАНЕ НА ИНОВАТИВНИТЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИ РЕШЕНИЯ В ЕФЕКТИВНА УЧЕБНА СРЕДА

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) текущо публикува иновативни идеи и практики в системите на училищното образование. През 2011 г. Агенцията за разработки и дизайн LOOP в Дания представя един оригинален метод за генериране на нови идеи за изграждане на ефективна учебна среда, базиран на емпиричното познание. Методът се основава на разбирането, че образователните системи нямат достатъчно време да се движат в крак с бързите промени в света. Този факт предизвиква необходимостта от преосмисляне, обновяване и модернизирание на училищата, както и от развитие на нова образователна практика за децата. От тази гледна точка е важно да се създаде нов подход за развитие на образователните системи.

Предизвикателството

Днешните деца израстват в бързо променяща се среда и ще трябва да продължат да учат през целия си живот. Компетенциите, които сега децата трябва да развиват, са как да учат, да са креативни, да експериментират, да общуват, да поемат отговорност, да работят заедно и да обменят възгледи. Следователно са необходими съществени промени в образователните системи: стандартизираното обучение трябва да бъде заменено с персонализирано обучение.

Откъде се започва?

Отговорът на този въпрос се предпоставя от необходимостта настоящите училищни системи да се движат успоредно на днешните промени в целия свят. Все по-силно се налага преходът от традиционните начини на мислене към експериментирането на нови идеи, водещи до преосмисляне, обновяване и модернизирание на цялата училищна система.

В началото трябва да се обърне голямо внимание на начина, по който ще се планира бъдещето, така че да може да се управлява процесът на промените. В този процес традиционният опит трябва да се комбинира с нови знания и с гръзки идеи. Бъдещите училищни проекти за развитие трябва да отпразват критичен поглед към начина, по който обичайно се процедира, и да намерят баланс между това, което знаем, и онова, което все още не знаем. Трябва да се има предвид, че проектите за развитие в сферата на училищната система са процес, а не надбягване. В тях няма финална линия, защото училищните системи не са завършен продукт – те трябва непрекъснато да се развиват и да поставят все нови и нови цели.

Отправната точка при създаването на едно училище трябва да бъде *какво знаем за начина, по който хората се учат*. Това е ос-

новно познание, което намира отговори чрез активно участие в целия процес. Установено е, че този, който обучава другите, запомня около 90% от съдържанието на предмета, 50% - когато се води дискусия и 30% - при нагледно демонстриране. Това означава, че не учениците, а учителите са тези, които учат повече при традиционното преподаване в класните стаи. Класните стаи и начинът, по който се организира обучението в тях, е убедително установила се концепция в целия свят: един (или повече от един) учител, един клас и една класна стая с учител, изправен пред учениците, който предлага собствена версия за нещата.

Елементи на училищното развитие

В процеса на развитие на едно иновативно училище трябва да се вземат предвид четирите основни елемента: обществото, детето, бъдещето и училището.

Обществото

Развитието на едно училище започва с поставянето на следните въпроси:

- Какъв вид общество ще намери своето отражение в училището?
- Част от какъв вид култура ще бъде училището?
 - Какви са характеристиките на нашето общество и какво означават те за нашето училище?
 - Притежаваме ли някакъв нов опит, който да ни подсказва как да организираме училището?

Детето

По отношение на децата предварително трябва да е ясно какъв е наборът от ценности, с който се работи в училище. Трябва да има сигурност, че всяко решение се основава на общоприетите ценности. Други важни въпроси, които трябва да получат отговор в процеса на развитие на едно училище са: Каква е гледната точка на вземащите решение за човешката природа и за обучението? Притежават ли те нови познания за децата и за обучението, които трябва да се вземат предвид?

Бъдещето

Бъдещето е допълнителен елемент, който трябва да се отчита в процеса на развитие на едно училище. Ясно е, че то не може да се предвиди, но все пак е важно да се погледне напред и да се осъзнае, че нещата се развиват по различен начин и бъдещите промени неминуемо оказват влияние върху това, което се прави днес. Когато се погледне към бъдещите компетенции, които се очакват от работната сила, основният въпрос е дали наистина е възможно да се развият новите видове компетенции в днешните традиционни училища.

Училището

Всеки от разглежданите тук въпроси е важен и оказва влияние върху училищната система. *Първо*, обучението трябва да отговаря на индивидуалните потребности на детето. *Второ*, децата навлизат в бързо променящия се свят и знанията, които получават днес, са различни от уменията, които ще им бъдат нужни след десет години. Следователно, когато завършат училище, те ще трябва да продължават да се учат. Някои от важните компетенции, които учениците трябва да развият, са:

- да се научат да учат;
- да са креативни;
- да експериментират;
- да общуват;
- да разпространяват наученото;
- да поемат отговорност;
- да работят заедно;
- да обменят и дискутират мнения.

Това налага традиционните училища да изместят фокуса си със 180 градуса – необходимо е да се направи следният преход: от учители, отговорни за преподаването, и ученици, отговорни за обучението си, към *учители, които са отговорни да разбират индивидуалните образователни потребности на децата и да ги подкрепят*. Фокусът трябва да се насочи към самия процес на обучение на децата.

Осъзнаване на различията и нов процес на вземане на решения

Все още съществуват големи различия между знанието за добрите условия за обучение и съвременната действителност на образователната среда в целия свят.

За да се намали различието между това, което се знае, и това, което се прави, е необходимо да се насочи вниманието към процеса на вземане на решения.

Обикновено повечето решения се взимат в началото на проекта за училищно развитие и това е крайно ограничаващо, защото решенията, които се взимат на този етап, се основават на стари знания. Процес на развитие, който се основава само на остарели идеи, е в противоречие с условията, но за съжаление това най-често е пътят, по който се тръгва.

Идеите на LOOP могат да станат интегрална част от всеки проект за училищно развитие, когато се следват следните препоръки на агенцията:

1) Взимащите решения трябва да се опитат да ги ограничат само до непосредствената следваща стъпка, след което да следват хода на проекта. Решенията трябва да позволяват диалог в рамките на проекта, за да има движение напред и то по такъв начин, че да се генерират нови знания чрез дискусии с всички заинтересовани страни. Това може да се случи само когато участниците са отворени към мненията на останалите и в разговори открито се ангажират, че ще осигурят възможности за появяване на нови знания.

2) трябва да се обръща много по-голямо внимание на подготовката на проектите, отколкото на тяхното планиране.

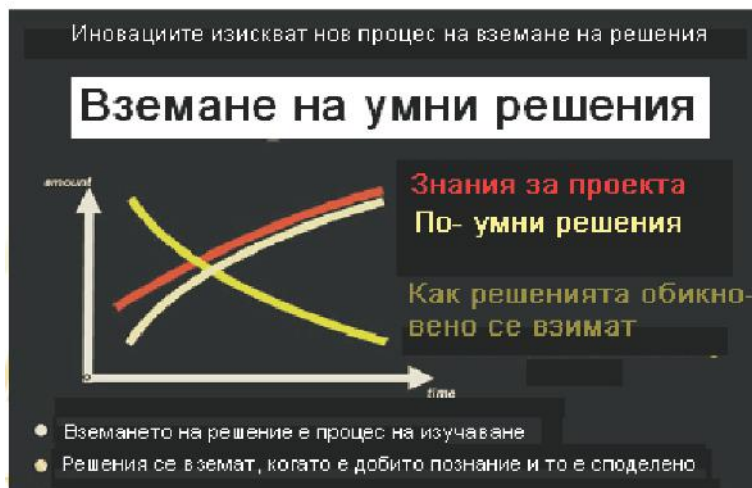
3) хората, които се очаква да работят по проекта, трябва да са много добре подготвени.

Източник:

Transforming pedagogical ethos into an effective learning environment
<http://www.oecd.org/dataoecd/25/6/47211923.pdf?contentId=47211924>

Иновациите налагат нов процес на вземане на решения, който да замести обичайните модели. Агенцията представя идеята си за идеалния модел на процеса на вземане на решения.

Идеалният процес на вземане на решение

Училищата трябва да се превърнат в място, където децата отиват с удоволствие. Днес те не обичат да идват понеделник и гледат с тъга към отминалия уикенд. Това е така, защото обичат да играят. Играта ги зарежда с дух и им дава енергия. Времето минава бързо, когато те се забавляват. Това показва, че стремежът на взимащите решения трябва да бъде училището да стане място, което храни душата и дава енергия, защото децата учат и се развиват там. Те заслужават възможността да са щастливи, като същевременно придобиват базови и професионални компетенции, които са необходими, за да участват в развитието на обществото. Това може да се постигне, когато им се предложи образователна практика в рамките на адекватно променяща се учебна среда. Трябва да се наложи образователна практика, при която на учителите се гледа като на положителни модели за подражание и където физическата и психологическата обстановка подпомагат истината, че щастливото дете е по-добър учащ се.

МОДЕЛЪТ „СТАНДАРТИЗИРАН ПРОЕКТ“ ЗА УЧИЛИЩНО ПРОЕКТИРАНЕ – ИНОВАТИВЕН ПОДХОД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАРИ РЕШЕНИЯ С НОВ КОНТЕКСТ

Прилагане на „стари решения с нов контекст“ за училищно проектиране

През 2011 г. Центърът за ефективна образователна среда към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) представя иновативен подход за прилагане на „стари решения с нов контекст“ за училищно проектиране, наречен „стандартизиран проект“, който осигурява гъвкави решения за училищно планиране и управление. ОИСР го разглежда като бенчмарк на бъдещето и представя неговото приложение в шест страни членки на организацията (Австралия, Белгия - Фламандска общност, Ирландия, Канада, Мексико и Португалия).

Може ли стандартизираният проект да осигури гъвкави решения за училищно планиране и управление?

Стандартизацията покрива много аспекти от проекта на едно училище или всеки друг вид сграда. Тя може да се отнася към различни нива от процесите - пространствена координация на сгради, компоненти, възли и модули.

За „стандартизирания проект“ често се мисли като за „шаблонен“ или „повтарящ се“ и най-опростеното му тълкуване предполага единствено проектно решение за широко приложение, основните ползи от което са съкращаване на времето и намаляване на разходите.

В исторически план до 80-те години на XX век стандартизирането на училищните проекти преминава през две основни фази. Едната е създаване на стандартни планове за училищата, а другата – преустройство на индустриални сгради, прилагана особено през 60- и 70-те години. От началото на 80-те години, с намаляване на стойността на училищните сгради, стандартизирането привлича все по-малко внимание. През последните години обаче то се връща на дневен ред, тъй като икономиките на страните поста-

вят отново въпросите за ефективността и цената. Типови проекти например са характерни за новата програма на Австралия „Революция на образователните сгради“. Във Великобритания стандартизираното проектиране е една от препоръките към национален доклад, публикуван през април 2011 г. в рамките на „Програмата за училищни сгради“ в Англия, предназначен за образователното министерство. В него се посочва, че дизайнът може да се адаптира поотделно, независимо че сградите изглеждат еднакво.

Критиците на „стандартизирания проект“ считат, че той пречи на иновациите и не успява да разреши разнообразни образователни и други нужди на общностите. Има примери за страни, в които „стандартизираният проект“ и модулните методи на строителство са възприети като ефективни, тъй като съкратените разходи за проектиране и строителство са насочени към създаване на образователна среда, подпомагаща обучението и преподаването. Основният въпрос, който възниква, е дали през XXI век моделът „стандартизиран проект“ може да се възприеме като модел на бъдещето.

През март 2011 г. десет страни членки на борда на участниците в Центъра за ефективна образователна среда към ОИСР провеждат конференция на тема: „Стандартизиран проект: приложимост и предизвикателства“, засягаща аспектите, прилагането и въздействието, както и разглеждането на стандартизирания проект като образец на бъдещето.

Националната политика за училищно строителство в Белгия

Контекст

През май 2011 г. управителният съвет на Агенцията по инфраструктура в образованието (AGIO) във Фламандската общност на Белгия приема решение за включване на постоянните модулни системи в училищното строителство. AGIO е публична инсти-

туция под ръководството на фламандския министър на образованието, отговаряща за субсидирането, закупуването, строителството и ремонтването на публичните и частните сгради в системата на образованието. Агенцията не субсидира всички проекти за училищни сгради, а само част от тях – около 70% от сградите в основното образование и 60% - в средното.

AGIOп одобрява възприетото в страната разбиране на модулните конструкции и ги дефинира като „конструкция, която използва сглобяеми компоненти за строителство като подове, преградни стени и покриви. Тези елементи се добавят към съществуващи съоръжения на строителната площадка. Конструктивната система използва не само готови бетонови изделия, но и други дървени и метални елементи. В строителната система се използват рамки за преградни стени и подове“.

Има два типа модулни конструктивни системи:

- временни и полупостоянни сгради, които често посрещат неотложна необходимост за ново пространство и могат да бъдат демонтирани и преместени лесно;
- постоянни конструкции, които се изграждат за по-дълъг период и използват методи за изграждане на сглобяеми строител-

ни елементи - например стени, покрив, подове, които могат да бъдат сглобени като отделни елементи на училищния обект.

Условия за изпълнение

В политическото решение се утвърждава, че в специфични случаи постоянните модулни сгради могат да осигуряват функционални, трайни училищни сгради в съответствие със съществуващите стандарти за училищни сгради.

Тъй като средствата са ограничени и списъкът на чакащите за субсидии е дълъг, се очаква държавата да насърчава постоянните модулни системи като бърза алтернатива на стандартните класни стаи и малките разширения на училищните сгради.

AGIOп оказва подкрепа и осигурява консултация на училищата, които желаят да кандидатстват за субсидия.

Реализиране

За да гарантира устойчива, висококачествена модулна сграда, отговаряща на потребностите и желанията на училищата, както и на условията за отпускането на субсидии, AGIOп предлага безплатна помощ и съвет за използването на проекти за модулни системи за сгради, включващи както ново строителство, така и разширяване на съществуващото.

Източник:

“Standardised design” for schools. Old solution, new context?

<http://www.oecd.org/dataoecd/38/15/48224041.pdf>

М. Стоянова

ПРОГРАМА ЗА ПРОЕКТИРАНЕ НА НИСКОЕНЕРГИЙНИ УЧИЛИЩА В ИРЛАНДИЯ

Ирландското Министерство на образованието и уменията (DoE) е силно ангажирано с повишаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите от въглероден диоксид (CO₂) чрез разработване и прилагане на енергийни ограничения във връзка с проектирането на училища. Този подход работи в рамките на нормалните ведомствени бюджетни граници, с които проектантите

те трябва да се съобразяват при създаването на училищни сгради.

ПРОГРАМА ЗА ГЕНЕРИЧНО ПОВТАРЯЩИ СЕ ПРОЕКТИ

Отделът за планиране и строителство към Министерството на образованието и уменията понастоящем разработва нискоенергийни образователни сгради с помощта

на генерично повтарящи се проекти (generic great design - GRD). Проектите се предоставят за изграждане на много начални училища и не са единствен демонстрационен прототип на сградата. За да се сведе до минимум рискът от изготвяне на множество проекти, GRD обединява всички съществуващи до момента технологии, които са доказани и тествани в практиката. Това има съществено значение поради практическата простота за нискоенергийно проектиране и повторяемост на местоположението с различно ориентиране на сградите.

АРХИТЕКТУРНИ РЕШЕНИЯ

Компактност

Архитектурното решение за сграда на два етажа предлага по-големи предимства за нейната компактност, по-добро използване на терена, намалява външната облицовка на сградата и дава възможност за разширяването ѝ. Проектът допринася за лесно управление на сградата, по-добър надзор, сигурност и усещане за връзка между пространствата.

Двойно по-високо входно пространство

Това е най-ефективно организираният елемент в сградата, даващ възможност за разполагане на генерични входове в двата ѝ края. Входното пространство допринася за ясна вътрешна ориентация и за интегриране на учениците със специални потребности. Гледката към и от площадката на по-горното ниво в посока към училищния салон дава усещането за прозрачност, визуална връзка и пасивно наблюдение. Предверието със стълби, достигащи до горното ниво, подчертава вътрешната хармония на цялото училище като "къща за деца" и отразява преминаването на децата през годините в по-горен клас.

Материали

Всички строителни материали и начини на изграждане са избрани въз основа на анализ на целия жизнен цикъл, оптимизиране на свободата на строителството, устойчивост на изделията, трайност и непретенциозност за поддръжане.

Фигура 1. Входното предверие, стълбите към втория етаж и остъклената преграда към училищния салон

Разширяемост

Училището с осем класни стаи представя ядро, съдържащо всички спомагателни помещения, включително училищен салон, и дава възможност за разширяване до 12 или 16 класни стаи. При локализиране на аварийните стълби в края на коридора е възможно да се добавят допълнителни разширения в две посоки.

Безопасност

Безопасността на децата е ключов критерий, затова пасивните елементи включват изгаден вход, за да показва на децата ясно посоката, с изтеглено фоайе, позволяващо надеждна проверка на посетителите. Вътре в училището пасивното наблюдение се подсилва от централното предверие и остъклените прегради.

Акустичната среда

Предвидена е една добра акустична среда във всички пространства, което е от съществено значение за интегрирането на учениците със специални образователни потребности.

ПРЕДИМСТВА НА ГЕНЕРИЧНО ПОВТАРЯЩИТЕ СЕ ПРОЕКТИ

Силните страни на модела са:

- цялостно обмислен за целите на образованието модел;
- разширяемост и доказал потенциала си и в бъдеще модел за първоначален училищен център;

- спестяване на време чрез използване на готови решения;
- намаляване на професионалните такси при повторен строителен обект;
- подобряване на вътрешната среда;
- намаляване на цената и разходите за поддръжка;
- голяма сигурност на бюджетните разходите за проектиране и планиране на капиталовата програма на училищата.

ПАСИВНО СЛЪНЧЕВО ПРОЕКТИРАНЕ

Проектирането на пасивни слънчеви сгради се базира на следните *ключови принципи*:

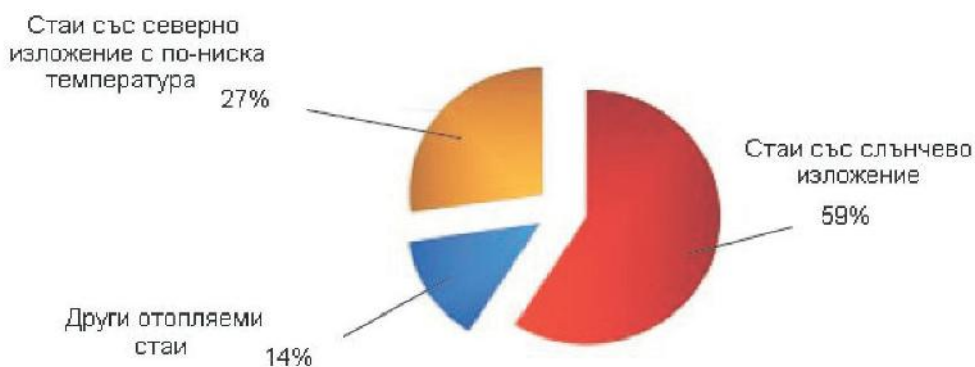
- По-голяма част от остъклената площ трябва да бъде със слънчево изложение.
- При ориентирането на прозорците към слънцето трябва да се взема под внимание краткият работен ден в началното училище, т.е. от 9 до 15 часа, както и фактът, че най-много енергия за отопление е необходима през ранната част на деня.
- Стаите, в които се работи при пониска температура, не трябва да бъдат със слънчево изложение, тъй като те изискват по-малко отопление.

Ориентиране на сградата

Ориентирането на сградата на училището има значителен ефект върху използването на енергия за нейното отопление и за осигуряването на дневна светлина.

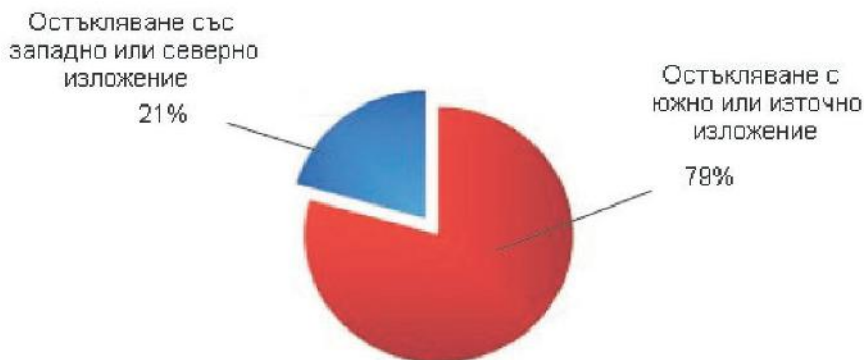
Класните стаи са проектирани както с южно, така и с източно изложение, за да се използват лъчите на утринното слънце в на-

Фигура 2. Дял на отопляваната площ чрез остъкляване на стаи със слънчево изложение

© Department of Education and Skills

Фигура 3. Дял на остъклене стаи със слънчево изложение

© Department of Education and Skills

чалото на геня. Училищният салон, стаята за отглеждане на растения, комутационната зала, складовите помещения и стълбищата са разположени в северните и западните части на сградата, като тези помещения работят при по-ниска температура и това осигурява пренасочване на топлината към останалата част на сградата.

Входове

Училищата са едни от основните обществени сгради в общините; това поражда необходимостта от намиране на начин за лесно откриване на главния вход. Съществуват два варианта на архитектурно решение за разположение на входовете - главни входове на север или на юг, за да се гарантира, че пасивното слънчево ориентиране на

сградата може да бъде оптимизирано за почти всяко местоположение. След избиране на терена за застрояване се определя местоположението на главния вход, така че да се придат усеждане за добро посрещане на учениците в училище.

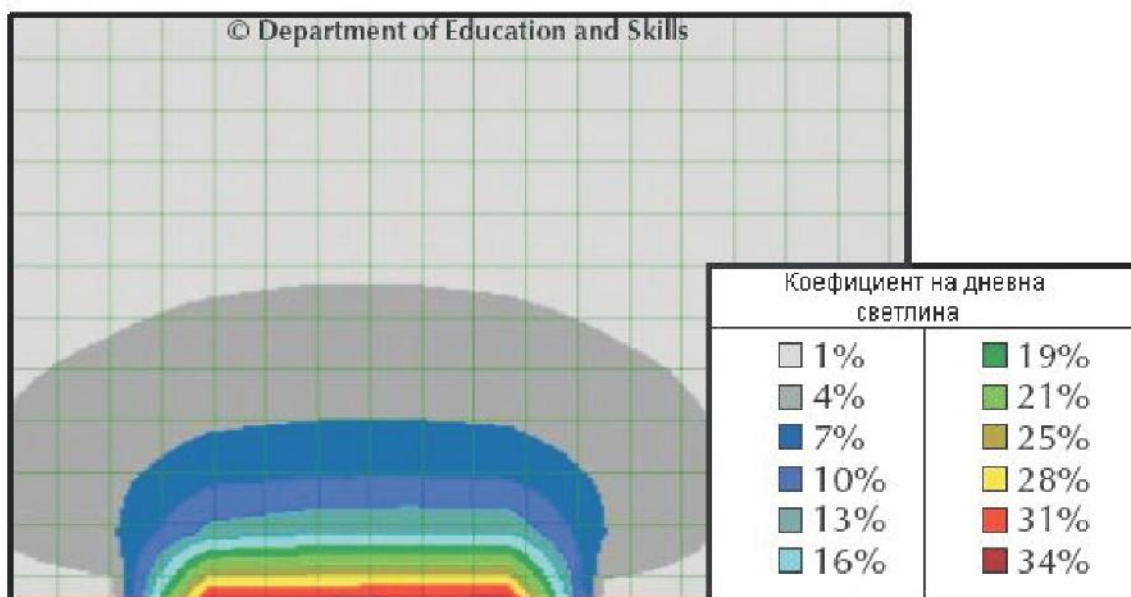
ДНЕВНА СВЕТЛИНА

Типична класна стая

Фигура 4 показва резултатите от анализ на разпространението на дневната светлина в типичната класна стая (план на типична класна стая).

Дълбочината на класната стая и остъклените пространства са оптимизирани, за да се осигури качествено разпределение на дневната светлина. Резултатите от ана-

Фигура 4. Анализ на дневната светлина в типичната класна стая

лиза на разпространението на дневна светлина в типичната класна стая показват, че средният коефициент на дневната светлина е 5,2% в работното пространство. Те потвърждават, че в класните стаи са осигурени отлични нива на дневна светлина. Високото ниво на прозорците отделно дава много по-добро разпределение на дневната светлина към задната част на стаята. Това означава, че е възможно да се използват класните стаи без допълнително изкуствено осветление за 80% от работното време между 9 и 15 часа през цялата учебна година.

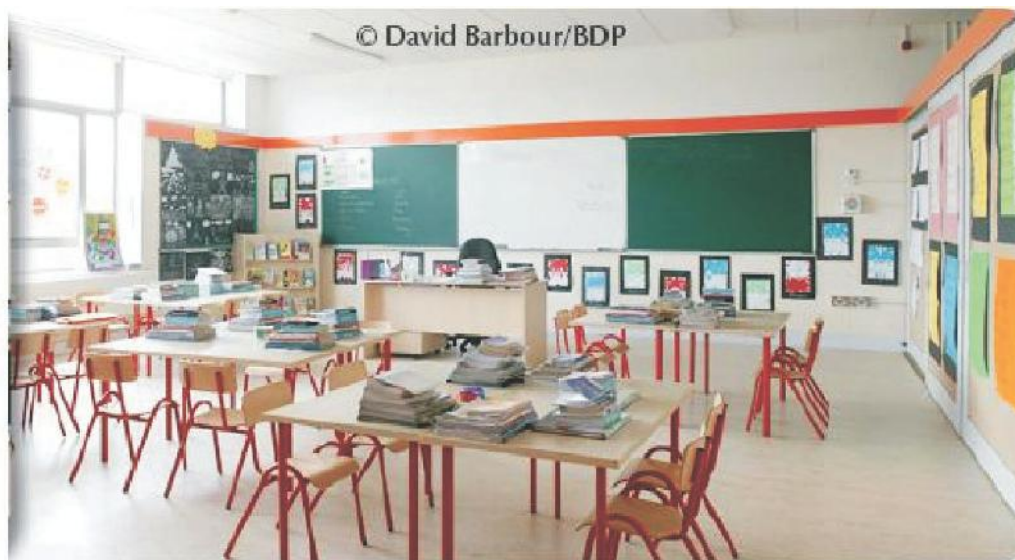
ни прозорци. Дълбочината на класните стаи е сведена до минимум с цел да се осигури максимална вентилация и разпределение на дневната светлина.

ТОПЛИННИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Форма на сградата

Проектирането на двуетажна сграда, както и относително компактният план в резултат на вмъкването на училищния салон между двата блока класни стаи водят до ниско съотношение между външните стени и застроената площ на сградата. Тази

Фигура 5. Разпространение на дневната светлина в типичната класна стая

Училищен салон

В рамките на това пространство е постигнат коефициент на средна дневна светлина от 5,4%. Балансирано разпределение на светлината се осигурява от прозорец с мрежа, който има северно изложение, заедно с висок таван с остъклен купол в задната част на пространството. Двойните прозорци, едните от които са отварящи се, осигуряват много добра вентилация, необходима заради честото използване на помещението.

ВЕНТИЛАЦИЯ

Естествена вентилация

Всички стаи са осигурени с едностранна естествена вентилация с изключение на училищния салон, където е осигурена двойна вентилация с помощта на високите таван-

относително малка площ на повърхностите, изложени на външни температурни въздействия, предполага по-малка загуба на топлина от сградата.

Изолация

Първите генерично проектирани еднотипни училища, построени през 2005-2006 г., са с по-висока степен на изолация от нормативните изисквания по това време. През 2008 г. в строителните наредби се въвеждат по-големи изисквания за тези училища по отношение на топлинната изолация.

Пропускане на въздух

Предназващи детайли правят сградата повече херметически затворена и премахват нежеланите течения. Това намалява количес-

твото на пропускания студен въздух в сградата през нощта, което води до намаляване на необходимата топлина за достигане на достатъчна температура сутрин при пристигане на децата.

КОНСУМАЦИЯ НА ЕНЕРГИЯ

Предприети са сериозни мерки за оптимизиране на енергийната ефективност на еднотипните училища. В резултат на проектите решения тези училища използват по-малко от 50% от енергията, която изразходват училищата, изградени по най-добрата международна практика, използваща стандартите на Експертния институт на инженерите за строителни услуги във Великобритания (Chartered Institution of Building Services Engineers - CIBSE). Измереният общ годишен разход на енергия е 57 kWh/m², вкл.

електроенергия – 15 kWh/m² и топлинна енергия – 42 kWh/m².

По-нататъшното усъвършенстване на проектирането ще бъде насочено към строителната изолация на сградата, която ще доведе до намаляване с около 20% на използваната топлинна енергия.

Програмата за генерично повтарящи се проекти за училища оказва значително въздействие за постигане на енергийна ефективност, като допълнително ще бъдат изградени 50 училища по този доказан и оптимизиран за ниска енергия проект. В бъдеще проектът ще бъде еталон при провеждане на изследвания за свеждане до нула на замърсяването на околната среда с въглероден диоксид и проектиране на въглеродно неутрални сгради.

Източник:

Ireland's generic repeat design schools programme

<http://www.oecd.org/dataoecd/45/40/48358119.pdf?contentId=48358120>

Л. Рачева

ИНОВАТИВНИ ПРОГРАМИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНА УЧИЛИЩНА СРЕДА ВЪВ ФРАНЦИЯ

В началото на 2010 – 2011 учебна година Министерството на образованието на Франция стартира програмата „КЛЕР“ (Колежи и лицей за амбиция, иновации и успех)¹, която е насочена към създаване на безопасна училищна среда и е предназначена да замени в средносрочен план мрежата „РАР“ (Мрежи амбиция успех)². „КЛЕР“ се експериментира в 105 училища в десет образователни окръга (académie), които са най-силно изложени на прояви на насилие: Екс-Марсилия, Амиен, Кретейл, Лил, Лион, Монпелие, Руан, Страсбург, Тулуза и Версай. Подборът на съответните институции, най-вече колежи и професионални лицей, е направен въз основа на социални и образователни критерии и училищ-

ния живот.

През септември 2011 г. програмата разширява своя обхват и се превръща в „ЕКЛЕР“³, като включва:

- 2116 детски градини и основни училища или 6% от учениците;
- 297 колежа или 5,5% от учениците;
- 17 професионални лицей;
- 11 общообразователни и технологични лицей.

Програмата „ЕКЛЕР“ има следните цели:

- успех на всеки ученик в благоприятна за учене среда;
- равни възможности;

¹ CLAIR - Collèges et lycées pour l'ambition, l'innovation et la réussite

² RAR - Réseaux ambition réussite

³ ÉCLAIR - Écoles, collèges et lycées pour l'ambition, l'innovation et la réussite

- стабилност, сближаване и ангажираност на всички училищни екипи.

Програмата „КЛЕР“, а впоследствие и програмата „ЕКЛЕР“, се характеризира с иновации в три области:

- **педагогика** - широко използване на експериментирание, предвидено в Кодекса на образованието и Закона за ориентация и за програмиране на бъдещето на училището;

- **училищен живот** - благодарение на педагогическия и образователния план, изпълняван от целия персонал, включително избор на училищни префекти за всички нива в коледжите и за вторите класове на общообразователните, технологичните и професионалните лицеи;

- **човешки ресурси** - разработване на профил на длъжностите и насърчаване на кариерното развитие с цел стабилизиране на училищните екипи.

Тези иновации повишават сближаването и мобилизацията на екипите. Успехът на всички ученици става обща цел. Действието за постигането на тази цел са предмет на сближаване на управленския, обучаващия, образователния, здравния и социалния персонал върху приоритетните цели, ясно определени и споделени от всички. С включването на семействата и техните представители се мобилизира цялата образователна общност.

Въвеждане на иновации в трите области

Училищата от програмата са насърчавани да правят нововъведения в трите области: педагогика, училищен живот и човешки ресурси. Иновациите в областта на човешките ресурси довеждат до появата на образователни и педагогически иновации. Училищният живот и педагогиката, както и образованието и обучението са тясно свързани с поемането на отговорност от учениците. За постигането на тази цел се мобилизира съществуващата свобода на действие.

Инспекторатът подпомага образователните екипи в определянето на експери-

ментите за провеждане. Те трябва да отговарят на точна диагностика, да предлагат ограничен брой начини за действие и да мобилизират всички екипи. Повечето от тези експерименти трябва да се извършват като част от преподаването в учебните часове, създавайки връзки и съгласуваност и с дейности извън учебните часове. Иновациите, приети от всяка образователна институция в съответствие с нейното състояние, довеждат до колективното изпълнение на амбициозен план, който се утвърждава от Управителния съвет.

Иновации в областта на педагогиката

Кодексът на образованието и Законът за ориентация и за програмиране на бъдещето на училището определят пет области на експериментирание: преподаване, интердисциплинарност, организация на класа, училището или институцията, сътрудничество с партньори в системата на образованието и обмен или побратимяване с чуждестранни институции на формалното училищно образование.

В рамките на програмата тези педагогически експерименти могат да се отнасят до:

- педагогическа приемственост между началното училище и колежа;

- педагогическо развитие, свързано с общата база от знания и умения и референтните системи от умения и знания на дипломите за ниво V (CAP) и IV (Bac professionnel), които се получават в професионалните лицеи;

- управление на класа и използване на различни методи за поемане на отговорност от учениците (групи за езиковите умения, подкрепа, индивидуална помощ);

- организация на интердисциплинарната работа;

- организация на учебното време по-специално чрез насърчаване на редовна физическа активност и спорт и художествени дейности;

- дефиниране на плана за ориентиране на учениците във връзка с образователните пътеки на специалностите и обученията и

разработването на описание на уменията.

За провеждане на експериментите, както и за общите практики се използват информационните технологии.

Иновации в областта на училищния живот

За да се постигне спокойна атмосфера, която допринася за доброто самочувствие на всички и е благоприятна за учене, има нужда от сплотяване на всички възрастни. Общите правила на живот в институцията са разработени с участието на образователните екипи и след като веднаж са приети, тяхното спазване е задължително от всички членове.

Във всички класове в колежа (шести, пети, четвърти и трети⁴) и в първата година на общообразователните, технологичните и професионалните лица (втори клас) се назначават училищни префекти. Стремелът за включване на родителите е непрекъснат. Тяхното осведомяване, създаването на лични контакти с тях и възможните им връзки с партньори са следствие на пълното упражняване на тяхната отговорност на родители. Тази подкрепа има за цел по-специално предотвратяване и намаляване на отсъствията от училище. Колежа от програмата имат приоритет при въвеждане на инициативата, наречена "родителска чанта", която включва работни срещи и дискусии с родителите на образователни теми. Когато е уместно, се предлага обучение на родителите, за да развият в частност своите умения в областта на цифровизацията и лингвистиката.

Увеличената отговорност на учениците чрез тяхното участие в живота на училището е гаранция за успех и качество на живот в него. Участието на учениците от лиците в съпътстващи дейности, солидарност и превенция се насърчава в дома на ученика.

Особено внимание се отделя на учениците, чието поведение не гарантира гладко протичане на учебните занятия и спазване на правилата на училищния живот. Състоя-

нието на тези ученици се преразглежда, доколкото е възможно, всяка седмица от Комисията за училищен живот. Тя трябва да изиграе превантивна роля, да насърчи работата на образователния екип и търсенето на подходящо решение с образователен характер. Комисията се опира на разбирането за партньорствата и местните ресурси: социални услуги, дом за юноши и девойки, асоциации и др.

Освен това е важно да се подчертае възпитателният аспект на наказанието и да се избегнат факторите за изключване и отпадане от училище. В рамките на регламентираното изменение на санкциите и дисциплинарните процедури, които ще се прилагат, мерките, допринасящи полза за колектива, както и алтернативните мерки за санкциониране извън институцията, са предпочитани. Родителите също се ангажират в търсенето на подходящо решение.

Иновации в областта на човешките ресурси

Успехът на този проект се основава главно на инвестициите и стабилността на образователните екипи в училищата по програмата „КЛЕР“. За да може да се изградят преподавателските екипи в стабилна институционална и функционална рамка, са задължителни няколко стъпки.

✓ *Набиране на персонал в училищата по програмата „КЛЕР“*

1. Преподавателски, образователен, административен, социален и здравен персонал
Набирането на преподавателски, образователен, административен, социален и здравен персонал в рамките на програмата се прави по предложение на директорите на училищата след публикуване на профила на длъжността за всички преподавани предмети и извършвани дейности.

След събеседване с кандидатите, което има за цел да установи тяхната готовност за енергично участие в изпълнението на пла-

⁴ Във френската училищна система отброяването на класовете се извършва в обратен ред

на на училището, директорът формулира становище за тяхното наемане на работа. Това известие се изпраща на председателя (recteur) на образователния окръг (academie), който оповестява назначаването на наетия персонал.

От гледна точка на стабилността на образователните екипи назначаването се прави за един първоначален период от пет години, който може да бъде удължен по искане на персонала.

2. Управленски персонал

Управленският персонал, работещ в училище по програмата „КЛЕР“ от септември 2010 г., потвърждава намерението си да продължи да работи на същата позиция или да премине на друга позиция през 2011 г.

Назначаването на управленския персонал от есента на 2011 г. се извършва според профила на дейността и на доброволен принцип. Председателите на образователните окръзи привличат кандидати, включително и управленски персонал, които не са участвали в програмата. Те също могат да предлагат командироване на помощник-директор в училището. Накрая председателят се включва в набирането на помощник / помощници за формиране на управленски екип, способен да провежда програмата.

Смяната на управленския персонал се извършва след няколко години работа на определена позиция, като периодът от пет години се счита за оптимален. За да се гарантира стабилността на управленския екип, желателно е той да не променя състава си изцяло в една и съща учебна година.

За да допринесе за сближаване на преподавателите, директорът участва в избора на сътрудниците си и предлага на председателя на образователния окръг наемането на преподавателски, образователен, административен, социален и здравен персонал. Тези нови отговорности в областта на управлението на човешките ресурси се придружават от провеждане на подходящо обучение.

Кариерата на управленския персонал в училище от програмата „КЛЕР“ се разглежда особено внимателно.

Училищен префект

Една от иновациите на програма “КЛЕР” е назначаването на префекти във всички класове в коледжите и в първата година на общите, технологичните и професионалните лицеи.

Всеки префект е член на управленския екип, подчинен е на директора и носи педагогическа и образователна отговорност за класовете, които са му поверени. В зависимост от броя на класовете е възможно той да отговаря за едно или две нива. За да подпомага образователните пътеки, префектът може да преминава заедно с випуска от една година в друга.

Задачи на префекта

Общи

- Да подкрепя директора, споделяйки неговата отговорност, в организацията на училищния живот, в образователните и педагогическите дейности на ниво поемане на отговорност, работейки съвместно с ангажирания персонал, (класни ръководители, учители библиотекари, възпитатели, учители по практика, здравния и социалния персонал, другите префекти и др.).

- Да координира и провежда възпитателна и образователна работа на екипите (класни ръководители, възпитатели, образователни и педагогически помощници):

- да организира домашните работи и предварителните изпити;

- да следи за оценяването на постиженията на учениците (избора на методите за оценяване и др.);

- да организира във вторите класове на лицееите индивидуална подкрепа, наставничество, стажове, и др.;

- да разпределя часовете за училищния живот на класа (съдържание и др.);

- да създава връзка между учебните и извънучебните часове (образователна подкрепа, Отворено училище и др.) и най-вече да обсъжда времето, с което разполагат учениците;

- да въвежда образователни пътеки на специалности и обучения;

- да организира и изпълнява интердисциплинарни планове или планове, засягащи

междусекторни въпроси, образователни дейности, културни събития, да наблюдава експериментите, заедно с другите префекти да участва в организацията на училищните планове;

– да участва в дейности за насърчаване на връзката между основното образование, колежа и лиця.

• Да организира училищния живот:

– да поставя на обсъждане правилата, тяхното спазване, наказанията и санкциите, когато те са нарушени, да осигурява съгласуваност при прилагането на тези правила, както и справедливост на наказанията;

– да разработва действия за предотвратяване на отсъствията от училище;

– да включва всички служители в управлението на учениците (премествания, отсъствия, развлечения т.н.)

– да работи в различните аспекти на училищния живот, които допринасят за училищния климат: хранене, училищни принадлежности и др.

– да осигурява достъп до специализираните зали, физкултурния салон и др.

– да поддържа табло на училищния живот и да информира оценяващите екипи;

– да помага в организирането на обучение на представители на класа и в организирането на живота на лиця.

– да насърчава участието на учениците в училищния живот и клубовете.

Подкрепа на отделни ученици

• Да събира информацията, необходима за осигуряване на обучение и образователна подкрепа за учениците в съответното ниво.

• Да води редовно събеседвания с всички ученици. Тези разговори ще позволят да се подкрепят учениците, които срещат трудности, да се подпомогне индивидуално всяка ученическа кариера, да се допринесе за промяна на поведението.

• Заедно с класните ръководители да се идентифицират учениците, които изпитват затруднения в ученето и да се предложат подходящи мерки (стажове, образователна помощ, програма за успех в обучението и др.)

• Да анализира отделните ситуации за

тези ученици в мултидисциплинарен екип в рамките на комисиите за ученически живот.

За да изпълни тези задачи, префектът участва в училищните органи: комисия за училищния живот, съвет на класа (който евентуално може да председателства), педагогически съвет и комитет за здравно образование и гражданство.

Организиране на тесни връзки с родителите, особено с тези, които са най-отдалечени от училището, както и с местните партньори на училището:

• Да организира индивидуален прием на родителите, срещи с родителите, да участва в изпълнението на инициативата "родителска чанта", както и в дебати и обучение, предлагани на семействата.

• Да познава наличните ресурси за партньорство и да ги постави на разположение на родители и ученици: социални услуги, предприятия, културни институции, асоциации.

• Да пренасочва действията на класния ръководител, включително установяване на контакт със семействата.

Профил на префекта

Капацитет и професионални умения:

о възможност да се адаптира към различните професионални ситуации, включително в деликатни ситуации или към трудните геца;

о възможност да мобилизира един екип и да обобщава инициативите;

о добри умения за общуване и водене на преговори както с възрастните, така и с учениците;

о добри познания за функционирането на едно училище и неговите партньори както в образователната, така и в педагогическата област.

Мерки за сигурността на училищата

Сигурността на училищата, участващи в експериментирането на програмата „КЛЕР“, е предмет на специално внимание.

Изпълнението на препоръките на одита на безопасността е приоритет. В институции, където е необходимо, той трябва да до-

пълва одита на сигурността.

Във Франция полицейските служби и жандармерийските единици са включени в осигуряване на безопасността в училищата. В средните и дори в някои основни училища се назначават един титуляр и един заместник, наречени кореспонденти, които се грижат за сигурността в училище. В рамките на програмата „КЛЕР“ тези служители установяват по-близки отношения с училищата, което позволява да се предприемат действия за безопасност и предотвратяване на проблеми, свързани със сигурността, включително рекет, тормоз, консумация или трафик на наркотици.

Тези действия са съгласувани с мобилните екипи по безопасност (equipés mobiles de sécurité - EMS), които са създадени във всички образователни окръзи в страната. Членовете на екипите притежават допълнителни умения и при необходимост могат бързо да реагират. Тяхната мисия е тройна: да се предотврати напрежението, да се наме-

сят незабавно в случай на сериозен инцидент и да защитят живота на учениците и персонала и имуществото на училището. Училищата от програмата „КЛЕР“ са с предимство при тяхната намеса.

Механизъм за обучение, насочен към отговарящите за мобилните екипи по безопасност, е въведен съвместно от Висшето училище за национално образование (École supérieure de l'Éducation nationale) и Националното училище за изследвания на сигурността и правосъдието (École nationale des hautes études de la sécurité et de la justice). Обучението е насочено по-специално към методологията за провеждане на анкета за виктимизацията, където училищата по програмата „КЛЕР“ са приоритет.

Важно е също така, че директорите на училищата засилват връзките си с местните съвети за безопасност и предотвратяване на престъпността с цел обмен на информация с местните партньори и разработване на съвместни действия.

Източници:

1. Une nouvelle approche: le programme CLAIR

http://s220407447.onlinehome.fr/forms/images/Weka_Boutique_WO-SOO3613/005_SCO_programme_clair.pdf?utm_source=BoutiqueWeka&utm_medium=PageProduit&utm_content=Extraits&utm_campaign=70_WO_SOO3613

2. Programme ÉCLAIR

<http://eduscol.education.fr/cid52780/l-experimentation-clair.html>

3. Circulaire n° 2010-096 du 7-7-2010

<http://www.education.gouv.fr/cid52643/mene1017616c.html>

Н. Колева

ПРОГРАМИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА НАСИЛИЕТО В УЧИЛИЩЕ

Насилието в училищата винаги става актуална тема в обществото, когато се случат по-тежки инциденти като например стрелба в училище, побой с тежки последици, изнасилвания и др. След първоначалния шок, в пресата и в отговорните политически институции се поставя въпросът как да се предотвратят подобни събития, като се забравя, че вече са приети редица програми за превенция на насилието, някои от които са оценени много високо.

В немскоговорящите страни широко при-

ложение имат редица международни програми за предотвратяване на насилието в училище. Направени са и проучвания на тази тема.

В училищното ежедневие могат да възникнат различни форми на насилие. Според проучванията, проведени сред ученици и учители в германските училища, най-често срещани са проявите на психическа и вербална агресия. По-редки са случаите на физически тормоз и вандализъм, а най-рядко – сексуални посегателства или използване на оръжие. Други форми на насилие са тормоз и само-

разправа. В повечето случаи това са системно упражнявани действия на един или група ученици към друг ученик или група, като извършителите обикновено превъзхождат по сила жертвите.

От регистрираните прояви на агресия най-често срещани са тези в средните общообразователни училища, следвани от профилераните технически училища, а най-рядко подобни явления има в началните училища и елитните гимназии. Според проучванията във всички училища се срещат прояви на агресия, най-често под формата на вербален тормоз. Всичко това показва, че предприетите мерки и действия са недостатъчни и е необходимо в училище да се приложат програми за превенция на насилието, които са съобразени с психиката и бита на съвременните деца, новите условия на живот и съвременното развитие на учениците.

Създаването на програмите за превенция на насилието се осъществява чрез базите данни **PSYINDEX** (за психологическа специализирана литература в немско говорещите страни) и **WISO Wissenschaften** (за специализирана литература в областта на социалните науки), както и с помощта на информацията от интернет.

Представените програми са готови продукти, които са преминали през предварителен тест, оценка на получените резултати и сравнение с подобни програми.

Програма “Без юмручен бой”

Предназначена е за превенция на импулсивно и агресивно поведение и подкрепя на социално-емоционалните умения на учениците. Разработена е в САЩ от Комитета за децата в Сиатъл и се прилага в началните училища и детските градини. Това е най-разпространената програма в Австрия, Швейцария, Люксембург и Италия. Прилага се в повече от 8 хил. институции. Основава се на теоретичен подход за социално развитие на децата и е предназначена за дългосрочно използване. Оценява се текущо. Основен отговорник на програмата е Центърът за превенция в Хайделберг, провинция Баден-Вюртемберг. Отделните модули, включени в нея, са

изградени на базата на психологически изследвания за причините, пораждащи агресивното поведение на децата, което е тясно свързано с липса на чувствителност към чуждите преживявания, липса на контрол на импулсивността, липса на умения за справяне с различни екстремни ситуации, неумение за овладяване на гнева и яростта. Целта на програмата е да се развият социалните умения на децата в следните три области:

- изграждане на чувство за съпричастност - идентифициране на чувствата на околните, приемане на чужди гледни точки и реакция с разбиране;
- контролиране на импулсивността - изучаване на познавателни методи за решаване на проблемите и социалните умения за поведение;
- овладяване на гняв и ярост - изучаване на техники за намаляване на стреса, стратегии за самостоятелно обучение и решаване на проблеми, овладяване на техники за успокояване.

Програмата “Без юмручен бой” е интегрирана в обучението и се състои от 51 лекции за началните училища и 28 лекции за детските градини. За учениците от първи до трети клас се провежда по един урок на всеки две седмици. По време на урока се представя голяма фотокарта, на която е изобразена определена ситуация по избраната тема. Водецията разказва история, след което се поставят въпроси и се разменят мнения. След това се разыграват практически ролеви игри по темата и се обсъждат различните възможности, които биха могли да настъпят в ежедневието на учениците. В идеалния случай програмата се прилага пред цялото училище (детска градина). Преподавателите преминават предварително през курсове за обучение по включените в програмата теми.

Програмата се оценява на всеки три години. Положителните ефекти от прилагането ѝ върху децата се изразяват предимно на емоционално ниво – децата по-лесно преодоляват страха и тревожността. От гледна точка на родителите програмата допринася съществено за повишаване на самочувствието на децата и за по-доброто им пове-

дение у дома. Учителите оценяват програмата като "добра" и "много добра". Те отчитат положителен ефект върху социалното поведение на учениците, което, от своя страна, има положително въздействие върху класовете и училищния микроклимат. Резултатите ясно показват, че агресивността при учениците в значителна степен намалява или изчезва и децата стават по-състрадателни към чуждата болка.

Програма "Внимание – граница на възможностите!"

Предназначена е за превенция на насилието сред децата и младежите от първи до девети клас, за насърчаване на самочувствието и социалните умения. Програмата има три основни цели:

- първична превенция на насилието при деца и младежи;
- вторична превенция (по отношение на разкриването на явлението);
- връзки с обществеността.

Отговорник за програмата е Германската агенция за закрила на детето в Нюрнберг. Изпълнението на програмата включва провеждането на семинари и приемни часове на различни теми като:

- Запознаване със собствените права;
- Интернет безопасност;
- Възприемане и разбиране на границите на възможностите на другите и съобразяване със своите собствени възможности;
- Изграждане на умения за самостоятелно разпознаване на насилието;
- Специфични очаквания по отношение на различията между половете;
- Запознаване с институциите за закрила на децата и използване на техните услуги;
- Засилване на самосъзнанието и социалните умения.

Проектът се води от квалифицирани мениджъри. Броят на участващите ученици от един клас не трябва да надвишава 28, а учебните часове са 17. Планът на програмата се подгизделя на подготвителна фаза, фаза на изпълнение и фаза на проследяване с издаване на специфични предписания. В подготвителната фаза се представя програмата и

се дава възможност на учениците да се запознаят с ръководителя на проекта. В етапа на изпълнение (около 15 часа) се предлагат различни работни срещи, индивидуални консултации за ученици, учители и родители. По време на семинарите се прилагат различни методически похвати на работа:

- интерактивни театрални и образователни игри;
- ролеви игри;
- работа в малки групи;
- консултиране на деца и младежи;
- обсъждане на специфични очаквания отделно за момичета и за момчета;
- използване на жени и мъже за водещи мениджъри на проекта;
- възможност за продължаване на програмата и по време на редовното обучение в класната стая от класния ръководител (необходимо е специално обучение на учителите в различни форми за повишаване на квалификацията).

Във фазата на проследяване на учителя се дава свобода на избор на темите за следващите часове.

Системно се провеждат интервюта с цел оценяване на проекта. Общият брой на участващите учители е 155. В много от училищата след провеждане на програмата се организират специални родителски срещи, където се взема предвид становището и на родителите. Общата удовлетвореност е много висока и в трите групи участници (учители, родители, ученици). Особено положителна е оценката на родителите, изразена на родителските срещи. Родителите оценяват най-високо комуникативните умения на водещите на програмата, а учителите поставят висока оценка преди всичко на постиженията на водещите (отворени за въпроси, съпричастни и чувствителни към разглежданата тема). При оценяването на съдържанието на програмата се подчертава високото ниво на представената информация. Голяма част от родителите и учителите препоръчват и в бъдеще провеждането на тази програма и я определят като важно допълнение към цялостното обучение на учениците. Тъй като по своя характер участието в

програмата е доброволно, се приема, че в нея трябва да участват само проявяващите интерес към темата и позитивно настроените към нея ученици, родители и учители.

Програма “Против насилието”

Изпълнява се от полицейското управление на Берлин и включва провеждането на мероприятия за предотвратяване на ежедневната агресия. Целта на програмата е да запознае учениците с действията и начина на работа на полицията, да се създадат тесни връзки между децата и полицаите и да се намали страхът при евентуална необходимост от полицейска помощ. Насочена е към учениците от всички класове. Тема на срещите между децата и полицаите са реални случаи на насилие и агресия от собствения опит на учениците. Разглеждат се теми от областта на домашното насилие, агресията в училище и по пътя от дома към училище и обратно. В групите се обсъждат истински случаи на насилие. Идентифицирането на по-успешните начини на поведение са във фокуса на дискусиите. Учениците научават как да ползват спешните телефони, в случай че те самите или други хора станат жертва на насилие. Полицейските служители предоставят своите телефонни номера на децата, за да могат в случай на необходимост да се обърнат направо към тях като към близки хора. Чрез прожектиране на филми и снимки на учениците се обяснява кога може да възникне ситуация на насилие и съответно да се вземат превантивни мерки. Учениците задават различни въпроси на полицаите относно тяхната работа и получават конкретни отговори. Много подробно се обсъжда работата с жертвата и очевидците. По този начин се събужда и интересът на децата към професията на полиция. Провеждат се допълнителни занимания, които включват гледане на филми по темата на лекцията, посещение на известни места, където са се случвали прояви на насилие, разговори с лица, преживели подобни събития. Училищата сключват договори за сътрудничество с полицейските участъци за дежурства на полицаи около училищата, за които е подадена инфор-

мация, че съществува опасност от евентуални прояви на агресия и насилие.

Програма “Подготвени за живота”

Провежда се от обучени квалифицирани преподаватели (учители, възпитатели, психолози), които са преминали различни форми на специално обучение за повишаване на квалификацията. Целта на програмата е да подпомогне изграждането на социални и житейски умения. Програмата е предназначена за ученици и младежи между 13- и 21-годишна възраст и се ръководи от Института по педагогика и психология в Бремен, Германия. Обхваща различни модули, чрез които се насърчава мотивацията, здравето, езикът на тялото, комуникативността, самоувереността, чувствата и състрадателността на децата. Допълнително са включени и модули, свързани с кариерното развитие, планирането на живота, бъдещето, уменията да критикуваш и хвалиш. Групите са от 6 до 10 деца, а обучението е с продължителност около 6 месеца, като всяка седмица се провеждат лекции с времетраене 90 мин. Към всеки модул има три практически упражнения. Най-често използваният метод на обучение са ролевите игри и упражненията за поведение и концентрация. След всяко упражнение се осъществява обратна връзка. При оценяването на програмата са получени следните резултати: въз основа на проведените анкети с децата, младежите и преподавателите се отчита, че децата приемат много добре програмата, но още по-добри резултати са постигнати при младежите от 13 до 21-годишна възраст, вкл. и млади хора с увреждания; според преподавателите провеждането на програмата води до значително подобряване на социалното поведение на учениците; много от младежите оценяват програмата като отлична подготовка за бъдещия им професионален живот и подкрепят не само този вид обучение, а и целите на програмата.

Програма “Конфликти – моля, заповягайте!”

Предназначена е за превенция на насилието чрез методите на сценичните игри. Про-

вежда се само в пети клас в едно от общообразователните училища в гр. Дармщат, Германия. Проектът е разработен специално по поръчка на това училище, а отговорник за него е Дирекция "Подпомагане на децата и младежите" в община Дармщат. Продължителността на програмата е една година. Главните ѝ цели са да се подобрят взаимоотношенията между децата и по този начин да не се стига до възникването на конфликти, да се представят решения за справяне с евентуално възникнали конфликти. Методиката на програмата включва тридневни посещения в други училища и практически упражнения в класната стая, които засилват сътрудничеството и изграждането на умения за поемане на отговорност между съучениците и с ученици от други училища. Обсъждат се различни индивидуални преживявания. Представят се алтернативни решения за недопускане и отстраняване на конфликтни ситуации.

Програма "Превенция на насилието и престъпността"

Прилага се в цяла Германия от експертната организация NEUSTART и служи за превенция на насилието в училищата чрез различни методи, които се прилагат в зависимост от вида на проблема на училището. В програмата участват ученици, учители и родители. Нарушаването на училищния микроклимат чрез лошото поведение на някои ученици може да се ограничи или ликвидира чрез насърчаване на социално приемливите отношения в училище. Предназначена е за ученици след пети клас, техните ръководители и младежи, които рядко се сблъскват с прояви на насилие и агресия. В зависимост от конкретната ситуация всяко училище може да избере някой от предлаганите по програмата модули с определен брой часове. Преподавателите са преминали обучение в областта на психологията и специализация в ресор "разрешаване на конфликти". Те са специалисти по отношение на справянето с алкохолните прояви, отстраняването на извънредни кризисни ситуации чрез индивидуални и групови разговори, разполагат с дълбоки психологи-

чески познания. Работят съвместно с ресурсен център на постоянно разположение, в който има представители на правораздаването, полицията, социалните служби и организациите за закрила на деца и младежи.

Предлагат се следните модули:

Модул 1: Текущо консултиране и реагиране на кризисни ситуации

Целта на обучението е подкрепа на учители, родители и ученици при справянето с проблемни ситуации, които възникват в училищното ежедневие; намаляване или отстраняване на евентуални негативни прояви от ученици с лошо поведение; подпомагане при изработването на правила за поведение в училище, оказване на помощ на педагогическите съвети; текущо консултиране при подготовката на проекти на тема "Превенция на насилието и престъпността".

Модул 2: Информационни прояви

Целта на обучението е подкрепа на учители, ученици и родители при евентуални конфликти; инструктиране на учителите за действия при отстраняване на конфликтни ситуации; осъществяване на връзка между родители, учители и ученици чрез посредничество; оказване на методическа помощ за конференции по проблемите на конфликтните ситуации в училище. Сътрудници от организацията NEUSTART обучават учениците по различни теми, свързани с насилието и престъпността. В рамките на доклади с последващи дискусии тези сътрудници представят пред учителите и / или родителите различни гледни точки по определена тема. Темите се избират от списък, публикуван на интернет страницата на организацията (www.neustart.at), така че родителите да могат да се запознаят предварително с тях. Този списък се осъвременява постоянно в зависимост от актуалните събития. Такива теми са например противодействие на насилието и престъпността, стратегии за решаване на конфликтни ситуации, противодействие на различните зависимости (алкохол, наркотици), представяне на алтерна-

тивни решения за наказания, помощ на пострадалите, начини за общуване с чужденци, престъпност сред чуждите граждани. В зависимост от темата се подбират лекторите – полицаи, представители на места за изтърпяване на наказания, съдии и др.

Модул 3: Разрешаване на конфликти/ управление на конфликти от специалисти

При остри конфликти участват специално обучени и опитни сътрудници от организацията NEUSTART. Изборът на методиката зависи от вида на конфликта, участващите в него и степента на неговото ескалиране. Особено важно тук е безпристрастното отношение на водещите.

Модул 4: Работа в групи по определени теми

Всяка група разглежда определена тема, свързана с конфликтни ситуации в продължение на една учебна година, в най-малко осем групови заседания. Работата се ръководи от поне двама ръководители. Основните методи на груповата работа са взаимодействие между участниците при противодействие на конфликтите, групова динамика и методически подходи към отстраняването на конфликтните ситуации.

Програма на работната група “Извършители на престъпления в училище”

Работната група е създадена към полицейския участък в гр. Ветцлар, Германия, със съдействието на Регионалния инспекторат по криминални деяния в гр. Гисен с цел да се окаже противодействие на нарастващата училищна престъпност. Работи се активно в 102 училища в община Хесен. Дейността ѝ е сбор от репресивни и превантивни мерки, които изискват сътрудничество между полицията, учениците, родителите и учителите. Репресивните мерки на програмата включват бърза реакция на местопрес-

тълпението и незабавно уведомяване на Службата за закрила на деца и младежи, училището и правораздавателните институции. Превантивните мерки обхващат сътрудничество с различни участници като представители на църквата, педиатри, социални работници, консултанти за работа с чужденци и службите за закрила на децата и младежите.

Целта на групата е разрастване на дейността ѝ във възможно повече градове, общини и провинции. Програмата се препоръчва от Европейската комисия. Предимствата на този проект са в сътрудничеството между училищата, държавните образователни институции и полицията. Чрез това сътрудничество се цели да се улесни събирането на информация за анонимни извършители на престъпления и рецидивисти. Близкото общуване между полицаите, родителите, учениците и учителите трябва да създаде доверие във всички, за да може сътрудничеството да е успешно. Целта на програмата е да се предотвратят още в зародиш евентуални форми на нарушения на правилата и законите и да се сведат до минимум проявите на насилие. Чрез постоянен обмен на информация между институциите трябва да се предвидят евентуални нови и особено тежки проблеми. Провеждат се месечни срещи, кръгли маси, консултиране по проблемите на наркотичните средства. Социално-психологическите служби работят активно с родителите, учителите и учениците и по други програми за превенция и засилване на сътрудничеството. Всички участници имат възможността при евентуални проблеми да получат безплатни съвети и указания чрез т. нар. “горещи телефонни линии”. В училище се провеждат разговори с учениците, дискусии с родителите, а групата осъществява системна обратна връзка с училищните власти и учителите.

Източник:

Maßnahmen zur Prävention von Gewalt an Schulen: Bestandsaufnahme von Programmen im deutschsprachigen Raum –

http://www.dguv.de/iag/de/publikationen/_dokumente/report2009_01.pdf

Ю. Дичева

ИНОВАТИВНИ МОДЕЛИ И ПРАКТИКИ НА ОБУЧЕНИЕ

ИНДИВИДУАЛИЗИРАНОТО ОБУЧЕНИЕ – МОДЕЛ НА БЪДЕЩИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНИ СИСТЕМИ

„Индивидуализираното обучение не може да се реализира в рамките на традиционните образователни системи, тъй като те се нуждаят от модернизация“. Този извод е направен на симпозиум, проведен през 2010 г. в САЩ и посветен на индивидуализираното обучение като „жизнеспособен модел“ на бъдещите образователни системи.

Дефиниране на индивидуализираното обучение

Системата за индивидуализирано обучение

не обединява и надвишава персонализирането на обучението и диференцирането на преподаването. В политическите документи на Департамента по образование на САЩ, където се провежда съществена реформа в образователните системи, се посочва, че „персонализацията се разглежда като обучение, което се движи в темпо с образователните потребности (т.е. индивидуализирано), съобразява се с предпочитанията на обучаващите се (т.е. диференцирано) и е приспособено към техните специфични интереси“.

Сравнение на основните характеристики на традиционната и индивидуализираната система за обучение

Текуща система	Система за индивидуализирано обучение
Масово образование / Масова продукция	Масово индивидуализиране
Времето е константа / Постиженията са променливи	Времето е променливо / Постиженията са константа; базирани са на умения / компетенции (отчитайки готовността на ученика да изучава нови / прогресивни идеи)
Индустриален век Монтажна линия Учебен модел с еднаква скорост	Век на знанието Индивидуализиран модел на обучение с променлива скорост
В центъра е институцията / учителят	В центъра е ученикът
Фиксирано местоположение Базирано в училище	Мобилност Някъде и навсякъде
Отделяне на теорията от практиката/ академичната насоченост е изолирана	Учебният план приема и интегрира „детето в цялост“ и обхваща социалните, емоционалните и физическите потребности
Фиксиране на времето: септември – юни; 9,00 – 15,00	Гъвкав учебен план; По всяко време: 24/7/365; Извънредно време, когато се налага

Универсален формат на цялото обучение / ресурси	Диференцирано обучение
Учи се съдържанието Традиционен модел на обучение „мъдрец на сцената“ („sage on the stage“)	Учи се ученикът Личностно ориентиран подход от типа „съветник под ръка“ (guide on the side) Групи за обучение, работещи съвместно
Всестранна роля на учителя	Диференцирана и специализирана роля на учителя
Географски определени и ограничени източници за обучение (учител и учебник)	Практически неограничени, многобройни източници за обучение (онлайн ресурси и експерти)
Ограничени / определени от общата система учебни планове за жизнения път	Уникални, предпочитани от ученика учебни планове за жизнения път
Ограничени и заключени ученически досиета	Преносима електронна карта с портфолио на ученика
Отпечатан, неизменен текст като преобладаваща среда за съдържанието	Цифрови, интерактивни ресурси като преобладаваща среда за съдържанието
Изолирани данни и предмети за обучение	Взаимодействащи си данни и необвързани учебни предмети
Физически контакт / лице в лице обучение	Платформи за онлайн обучение, позволяващи комбинирано обучение
Изолирано информално обучение	Интегрирано информално обучение

Основни елементи на системите за индивидуализирано обучение

Дефинирани са пет основни елемента на индивидуализираното обучение:

1. Гъвкавост, обучение по всяко време и навсякъде;
2. Предефиниране на ролята на учителя и „разширяване“ на учителя;
3. Образователни възможности, базирани на проекти / достоверност;
4. Образователни пътеки, посочвани от самите ученици;
5. Съвършенство / напредък, базиран на компетенциите / в крак с времето.

Модели и практики

На симпозиума са представени практически модели за индивидуализирано обучение, които показват добър резултат от гледна точка на успеха на учениците, илюстрират някои от ключовите характеристики на сис-

темите за индивидуализирано обучение и служат като примери за добри практики.

Моделът „Re-Inventing Schools Coalition“ (RISC)

Следвайки модела „Коалиция за преоткриване на училището“, в училище „Агамс 50“ в област Колорадо се заменя действащата дотогава всеобща учебна система с базиран на стандарти реформиран модел, основаващ се на компетенциите, при който вече не се прилага обучение, зависимо от нивото (т.е. в кой клас е ученикът).

Учениците работят по десет различни нива на обучение според собствените им темпове на развитие. Ученици от различни възрасти работят заедно според индивидуалните си умения, независимо от факта, че в традиционния модел те биха учили в различни класове. По-бавно напредващите ученици имат достъп до различни видове дейности и могат да работят с техните собствени темпове. Учениците, които бързо схващат обучение-

мо, могат да се придвижат до следващото ниво, когато са готови за него.

Пилотният проект на модела RISC първоначално е реализиран в основния етап на образование в училище „Адамс 50“, а по-късно се разпростира и в средните и висшите училища, установявайки коренно различна структура, преподаване и обучение.

Моделът „School of One“

Моделът „Училище за всеки“, създаден от департамента по образование в Ню Йорк се базира не само на нивото на индивидуалните постижения на всеки ученик, но и на стила на учене и реагиране на специфичните техники за обучение. Освен това моделът трансформира традиционния модел, включващ класна стая, един учител и група от около 30 ученици и вместо него създава отбори от учащи се, работещи в различни комбинации, методи и съотношения, за да отговорят на нуждите на всеки ученик. „School of One“ изисква „развързване на учебния процес“ по отношение както на учебния план, така и на подхода на обучение.

Източник:

Innovate to Educate: System [Re]Design for Personalized Learning
A Report From The 2010 Symposium
<http://www.sii.net/pli/presentations/PerLearnPaper.pdf>

М. Стоянова

ИНДИВИДУАЛИЗИРАН ПОДХОД ЗА ОБУЧЕНИЕ В „УЧИЛИЩАТА НА ЗНАНИЕТО“ В ШВЕЦИЯ

Училищата на знанието “Kunskapsskolan” са верига от независими средни училища, която функционира като широка платформа за провеждане на индивидуализирано обучение, наричана още „Програмата Kunskapsskolan” (KED). В мрежата са включени 33 средни училища в Швеция и две във Великобритания. През 2011 г. в нея се включва и първото училище от САЩ, намиращо се в Ню Йорк. Специалното в тази програма е, че учениците определят свои собствени задачи, работят самостоятелно и се оценяват според личните им учебни цели.

Въз основа на оценката за стила на учене и ежедневните оценки се определят образователните предпочитания и потребностите на ученика и той получава уникален дневен списък („playlist“) от намиращите се в информационната банка налични стратегии за уроци / дейности, чието предназначение е справяне със съответните необходими за обучението стандарти. Така например ученик, който се подготвя по аритметика, може в дневния си „playlist“ за един ден да има период на обучение с учител, видео игра и онлайн възпитател. Това дава възможност на учениците да напредват според разнообразните подходи и стратегии за обучение и действително да се учат по индивидуален начин, съответстващ на собствения темп на развитие, независимо от възрастта и равнището на класа. Учителите и помощният персонал си сътрудничат за създаването на най-добра учебна програма и „playlist“ за учениците с помощта на специално създаден компютърен алгоритъм, генериращ препоръки и текущо оценяване.

Програмата Kunskapsskolan е уникална с това, че в нея се дефинира всяка стъпка и всеки елемент от обучението – от ролята на учителя до ИТ и архитектурата, за да се улесни индивидуализирането на обучението.

Училищната сграда е не само метафора на образованието, но и признак за начина, по който обикновено се организира обучението. Традиционните училищни сгради са разделени на класни стаи, свързани с коридори - зони на движение, които се препълват на всеки час, без да се използват през останало-

то време. В много държави дори размерът на класните стаи се определя с държавни регулации, които моделират тяхната физическа организация. Във всяка класна стая обикновено се помещават 20-40 ученици и поне един възрастен и това определя разпределението на човешкия ресурс. Комбинацията от класна стая, учител и ученици оформя педагогическата дейност между четирите стени: персоналът обикновено се опитва да съобрази преподаването със средното ниво на учениците, въпреки риска от отпадане на по-слабите ученици.

По този начин „уеднаквяването на образованието“ започва с една сграда и завършва с всеки отделен ученик: неговите / нейните потребности и учебен капацитет не са във фокуса на обучението.

Програмата KED преобръща гледната точка за процеса на обучение. Тя е ориентирана към всеки ученик и се основава на предпоставката, че осигуряването на подходяща учебна програма, метод на обучение и помощ на учениците и учебна среда са неща, които изискват различни варианти в зависимост от конкретния случай. Създава се процес на разбиране и дефиниране на потребности и цели; поставят се задачи, които се раздробяват на управляеми и достъпни частици. След това се проектират всеки елемент и ресурс, осигуряващи оптимална подкрепа на тази идея. Това е основната концепция.

Архитектурният дизайн е важна и често осъзната концепция, но дори и тогава тя е последната част от уравнението. Единствена цел на сградите в мрежата KED е да се подпомага обучението на всеки отделен ученик.

Училищата KED индивидуализират обучението на ученика чрез комбинация от поставени цели, седмични инструктажи, персонални програма и график и уникален учебен план, който се поддържа в уеб портала на мрежата. Уроците на учениците са в различни формати в зависимост от задачите и

нуждите – от лекции и работни групи до семинари и лабораторни опити. В началото на всеки срок родителите, учениците и учителите / инструкторите определят за всеки ученик индивидуалния учебен план и дългосрочната цел. Впоследствие всяка седмица учениците имат среща със своя инструктор, на която обсъждат целите и плана, както и постигнатото от предходната среща. През цялото време учениците развиват своята лична отговорност към своето обучение.

Индивидуалните инструктажи са в основата на програмата KED. Чрез прилагане на проверени инструменти за обучение, широко използване на ИТ и образователния портал, както и поради факта, че учителите имат минимално административно натоварване, на всеки ученик се осигуряват поне 15 минути седмично за индивидуален инструктаж. Проучванията в Швеция показват, че времето, което учителите в мрежата Kunskapskolan прекарват с учениците, е с 60% повече в сравнение с традиционните училища.

Основен принцип на програмата е процесът, при който на всеки отделен ученик се поставят индивидуални учебни цели, към които той се стреми. Те могат да бъдат краткосрочни (за седмица), средносрочни (за учебен срок) и дългосрочни. Целите постоянно се оценяват и преразглеждат.

Към всеки ученик се прикрепя учител като негов персонален инструктор. Той помага на ученика да поставя своите цели, да изготвя стратегията си за обучение, чрез която да постигне целите и оценяването представяне.

Училищният метод и ключовите ресурси се изготвят така, че да подпомагат процеса на индивидуализирано обучение:

- **Учителите имат многозначна роля.** Освен преподавател по даден учебен предмет, всеки учител изпълнява функциите на общ инструктор, осигуряващ пряка помощ на учениците, как-

то и на персонален инструктор на около 20 ученици.

- **Времевият график е гъвкав.** Това дава възможност на учениците да присъстват на определен брой групови уроци, презентации, индивидуални обучителни занятия и ръководени от учителите семинари. Графикът за всеки един ученик се изготвя по време на седмичните инструктажи и зависи от поставената от инструктора оценка на напредъка, индивидуалните цели и предстоящата стратегия.

- **Всеки отделен ученик, всеки учител и всяко училище имат цели и постигането им се наблюдава и оценява постоянно.** Данните за учебните постижения на учениците, както и за оперативното представяне на училището се събират и оценяват текущо. Основната идея на училищата KED се изразява в това, че обучението не трябва да е случаен резултат от нещо, направено по най-добрия начин; то е процес, който може да се владее и контролира, когато е съставено от цели, раздробени на лесно усвояеми отделни елементи.

- **Училищата предлагат разнообразни формати за обучение** като групови уроци и ръководени от учителите информативни занятия или семинари, на които те могат да водят индивидуални обучения. Освен принадлежността към определен клас, всеки ученик се включва и в базова група, като прекарва част от времето в различни формации, независимо от индивидуалния му график. Някои от тези дейности са задължителни, други са доброволни, но в съвкупност те осигуряват на ученика съчетания от обучение, съвместни занимания и индивидуална работа, които са оптимални за неговите персонално поставени задачи.

- **Учебната програма се изготвя на стъпки.** Това дава възможност на учениците да напредват на индивидуална база, без да са обвързани с класа или випуска. В допълнение към учебната програма на учениците се предлагат тема-

тични курсове по различни предмети. В тях може да се извършва анализ и задълбочен преглед както на цялостното обучение, така и на отделни дисциплини.

- **Всички обучителни ресурси - учебна програма, конспекти, етапи, текстове и домашни работи, са качени на уеб портала.** Така учениците могат по всяко време и от всяко място да проследят своите задачи в интернет. Порталът е достъпен и за родителите и дава възможност те да се информират за обучението на своите деца. Преподавателската страница в портала също съдържа целия учебен ресурс и се използва от учителите и директорите като средство за управление на знанията. Всички учители в училищата KED участват в постоянното развитие на портала. Това е важен организационен аспект, тъй като една от целите на програмата е да освободи учителите от административна и подготвителна работа, за да имат свободно време за висококачествен инструктаж с учениците.

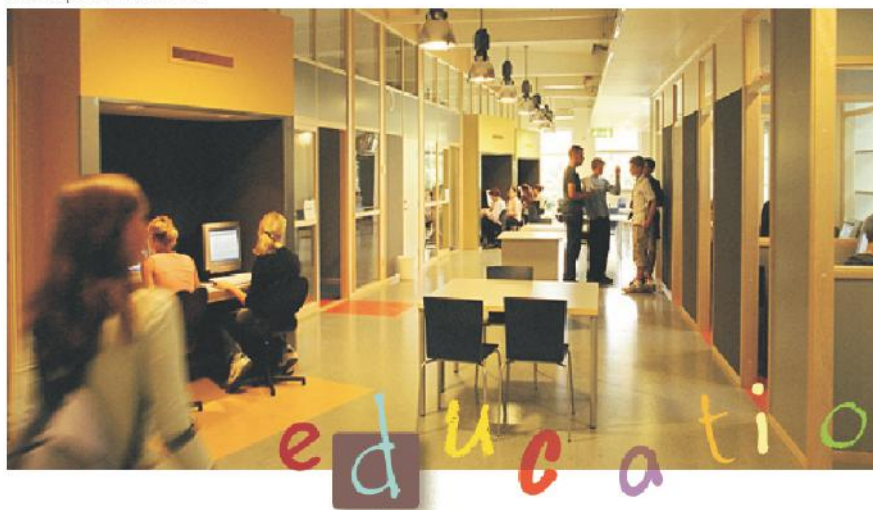
Важен елемент от Програмата е архитектурата на училищата KED, която е разработвана през годините от архитект с участието на директорите и учителите. Отправна точка е не да се разделя пространството на статични класни стаи със свързващи коридори, а то да се разглежда в целостта си като потенциална област на обучение. Стаите се конструират в различни форми и размери – от голяма зала до стаи за малки групи, и имат плъзгащи се стъклени стени. Повечето пространства са многофункционални. Лабораториите се използват също като стаи за базовите групи, столовата функционира и като пространство за съвместна работа или за обучение преди и след обяда; всички празни пространства във и между стаите са обзаведени с работни места, където учениците могат да общуват, четат или влизат в портала, за да работят извън учебния час.

Отворено пространство, видимост и многофункционално използване са стълбовете на архитектурата на училищата KED. Всяко пространство, включително и столовата, се превръща в пространство за обучение.

Общите характеристики на всяко пространство са осветление, откритост и широко използване на стъкло. Принципът е да виждаш и да бъдеш виждан.

ди, фабрики или магазини. Архитектурата, която се характеризира със светлина, видимост и гъвкавост, позволява не само по-ефективно използване на пространството (на един ученик се пада средно 7-9 кв. м), но и създава отворена атмосфера на взаимодействие, където идеята, че всяко пространство е област на обучение присъства навсякъде. Концепцията позволява на училищата гъвкаво да се приспособяват към променящите се условия. Офисът, превърнат в

© Kunskapsskolan Education AB

There are no corridors in Kunskapsskolan's architectural programme. All spaces are potential learning spaces and can be used for collaborative purposes or individual study. Empty spaces are converted to work stations, where students can log in to the Portal and continue their learning outside of class ho

© OECD 2011 – ISSN 2072-7925 – CELE Exchange 2011/1

Училищата KED са разположени главно в сгради, които в повечето случаи са построени за други цели като например офис сгра-

дилище, би могъл да се преустрои изцяло или частично при промени от демографски характер или такива, свързани с търсенето.

Източник:

The Kunskapsskolan ("the knowledge school"): a personalised approach to education
<http://www.oecd.org/dataoecd/25/47/47211890.pdf?contentId=47211891>

М. Стоянова

ИНОВАТИВНИ УЧИЛИЩА В АВСТРИЯ

Правителството на страната полага усилия за усъвършенстване на образователната система чрез прилагане на творчески проекти и нови идеи. Иновативните училища са стъпка в тази посока. За целта са разработени стратегически принципи за изграждане на мрежа на иновативните училища. Обучени са проектантите и училищни директо-

ри, които трябва да подготвят училищата за новите изисквания.

Пред иновативните училища са поставени следните цели:

- интензивна работа с родителите на първокласниците така, че всяко дете да запази своята индивидуалност, да бъде прието дружелюбно в училище и да бъде стимули-

лирано да развие своите умения;

- индивидуален подход към всеки ученик;
- работа с учениците и родителите с цел да бъдат убедени, че ще се справят с изискванията. Децата трябва да бъдат поставени в учебна среда без стрес и страх, което ще гарантира добри учебни постижения;

- осъществяване на обратна връзка чрез ежемесечни анкети, които са строго индивидуално ориентирани и имат за цел да се състави цялостен профил на силните и слабите страни на ученика и да се определи неговият потенциал. Тези анкетни листове се прилагат към дипломата за завършен клас.

Мрежата net-1 има професионален характер и е предназначена за иновативно обучение, като спомага за увеличаване на творческата енергия на училищата в Австрия. Чрез нея се търсят пътища за предоставяне на "живо знание" на учениците по възможно най-атрактивния начин. Училището се възприема като място за обучение на самосъзнанието, а ученето – жизнена функция, която действа като източник на удоволствие. Учениците са изправени пред предизвикателството да възприемат обучението като дейност, необходима за тяхното усъвършенстване. По проекти на net-1 се провеждат много специализирани семинари, консултации и работни срещи. Определени са училищата, в които чрез мрежата да се тестват образователните стандарти и модели. Към момента net-1 включва 95 училища от различни видове. От 2006 г. към нея се присъединява и Съюзът на иновативните училища (Verbund innovativer Schulen - ISV), в който членуват 34 училища. Всички иновативни училища получават стимули, работни материали и финансова помощ от местните, провинциалните и държавните ведомства, от които най-ценни са добрите идеи. Образователните специалисти са на мнение, че иновациите не са процес, управляван отвън, а вътрешен процес, който е отворен за постоянно развитие и усъвършенстване. За целта иновативните училища ползват помощта на известни научни консултанти и университетски преподаватели.

Проекти на net-1

В мрежата net-1 са включени многообразни проекти и инициативи. Те са отворени за нови идеи и разработки и могат да действат самостоятелно. Получените резултати са благодарение на идеите и действията на ръководителите на проектите, съвместно с усилията на всички участници в тях.

Училищата са организирани по групи, в които се разработват различни модели на инициативи и идеи, подлагани на критично обсъждане. Очакванията са за видими и ефективни резултати. Отпечатват се брошури, доклади и листовки за отделните проекти и инициативи и те се публикуват на интернет страницата на проекта (www.gemeinsamlernen.at). Планирано е и издаването на книга на тема "Примери за нови практики в обучението по математика".

Някои от предложенията за иновативни решения в училище са: въвеждане на математически игри на карти, решаване на криминални загадки чрез математически методи, обучение на ученици от ученици, нов учебен метод за усъвършенстване на четенето. Всички тези средства са отворени и са предназначени да се използват индивидуално от учениците и техните ръководители. Не съществува готов пакет, който да е универсален за всички ученици, а процесът на обучение се насърчава по индивидуален начин. Учениците трябва да бъдат наблюдавани в процеса на обучението, а не само да се отчита крайният резултат. Необходимо е да се мобилизират силите на ученика, той да стане самостоятелен и да проявява отговорност към своето обучение от ранна детска възраст.

Новата роля на учителите в този процес е да променят своето поведение на посредници. Тяхната задача вече не се състои само в преподаването, а в създаване на подходяща учебна среда и вдъхновяваща атмосфера, в приемането на различието между учениците, уважението на индивидуалността и разпознаването на социалния произход.

Проект "IMST - Innovationen Machen Schulen Top!" (Иновациите правят училищата силни!)

Проектът е предназначен за учители, училища, мрежи от иновативни училища на регионално и общинско ниво и преподаватели по педагогика. Целта му е да се окаже подкрепа за създаване на мрежи и изследователски групи за развитието на училищата, особено по математика, природни науки, информатика и някои приложни предмети.

За учителите са предназначени следните програми:

- създаване на мрежи, информационен обмен и сътрудничество между учители в осем региона на Австрия, в три тематични мрежи (www.imst.ac.at/rn);
- подкрепа за съдържанието, организацията и финансирането на иновативните училищни проекти чрез използването на специално създадени фондове за развитие на обучението и училищата (www.imst.ac.at/fonds);
- награждаване на най-добрите предложения за иновативни решения за обучение по математика, природни науки и информатика (www.imst.ac.at/award);
- подпомагане на половиното възпитание чрез информиране и консултиране посредством мрежата Gender (www.imst.ac.at/gender);
- обсъждане и консултиране по темата за определяне на оценките и оценяване на успеха на учениците по програмата "Култура на оценяване" (www.imst.ac.at/prk).

Проект "Сътрудничество с висши училища"

Предназначен е за учители и всички педагогически кадри. Изградени са центрове за компетентност по педагогика (на регионално и държавно ниво). В тях преподаватели от висшите училища обучават учителите най-вече в областта на образователния мениджмънт. Този проект все повече се разширява чрез международно сътрудничество, най-вече с други немскоговорящи страни. Организиран се международни срещи и семинари, на които се обсъждат всички нови идеи.

Проект "Математическо обучение за 5-8 клас" - примери за "жива" математика

Основното училище в град Орт Донау е

едно от 19-те училища участници в проекта "Математическо обучение за 5-8 клас", подготвен от работна група, която разработва образователни стандарти по математика. Екипът на групата се състои от специалисти от гимназии, професионални училища, кооперативни средни училища, които освен по математика са преподаватели и по други предмети. Това смесване на различните учебни предмети е типично за проектите в рамките на мрежата на иновативните училища. Координаторът на проекта за иновативните училища обикновено е математик, който има трудната задача да докаже, че математиката не е само числа и цифри, а е език, част от индивидуалното мислене и живот, стремеж за решаване на проблемите в по-широк контекст.

Една от инициативите по този проект е разрешаване на математическа криминална загадка, при която учениците с голям интерес се опитват да разкрият криминални случаи със средствата на математиката. Тук е необходимо да се съчетаят мислене и математически анализ, което събужда естествено любопитство на учениците.

Проект "Иновационна спестовна книжка"

Всеки ученик получава в началото на годината "спестовна книжка", в която записва свои иновативни идеи и предлага ресурси, подходящи за прилагането им, както и очакваните предимства от тях. Учителите обработват получените резултати и информират учениците кои от идеите са приложими и ги насърчават да събират творчески идеи и опит от по-големи братя и сестри, както и от родителите. Някои от идеите претърпяват промени и едва след това се прилагат. Всичко това се обсъжда в часа на класния ръководител.

Инициатива "Ученици обучават ученици"

По-големите ученици сами създават подходящи нагледни материали, чрез които по-малките по-лесно да възприемат математическите процеси. Под мотото "Да се учим един друг и помежду си" четвъртокласници помагат на първокласници да усвояват по за-

бавен начин математиката, като им се предоставя пълна свобода да избират методите, чрез които да постигнат това. Работата с първокласниците е индивидуална, а работните материали се изработват предварително в часовете по трудово обучение на по-големите ученици. Занятията се провеждат два пъти в седмицата преди часа по математика и са с продължителност около 10 минути. Първоначално обучаващите ученици преминават подготовка за участие в проекта, а в края на учебната година получават сертификат за пригодност за "обучител".

Инициатива "Kids4Kids"

Чрез подкрепата на своите учители, подобрени ученици провеждат т. нар. социално подпомагане под името "Kids4Kids". По-големите ученици представят пред по-малките различни театрални пиеси и други сценични произведения със социална насоченост. Така малките ученици се учат на толерантност и добри взаимоотношения с околните, а големите развиват своите артистични умения. Целта на тези дейности е по-малките да изградят умения за толерантно общуване, да развият определени добродетели и любов към изкуството.

Инициатива "Игри с карти"

В някои училища учениците разработват съвместно със своите учители игри на карти, които служат като помощно средство в обучението по немски език и математика. Изработват се карти от ученици от политехнически училища, с които се сключва договор за съвместна дейност. Интере-

сът към игрите с карти е огромен, а средствата, получени от продажбата на тези карти, се предоставят на училищата за подпомагане при внедряването на нови идеи.

Друга инициатива включва изучаването на историята чрез методите на творческото мислене и откриването на непознати исторически факти. Тук отново са включени криминални елементи, за да се повиши интересът на учениците към родната история. Издадена е брошура за методическо ръководство и се предлага помощна тетрадка за учители.

Иновативното училище уважава личната неприкосновеност на учениците и цени техния стремеж към професионално и специализирано съвършенство. Успехът на тези училища се измерва с постигнатите резултати и самочувствието на учениците от придобитите знания и умения. Уважават се различията между децата, като се наблюдава на запазване на тяхното достойнство, уважение на индивидуалността и социалния им произход.

Мрежите net-1 свързват личности и системи, допускат различни възприятия и гледни точки и използват възможностите на "интелигентни" организации и технологии. Планирани са и други проекти net-1. Стремелът на образователното министерство е всяка година да се удвоява броят на иновативните училища, което е доста амбициозна задача, за чието изпълнение са нужни усилията на всяко училище и всички местни и държавни власти.

Източници:

1. net-1: Entwicklungsprojekt Innovative Praxis - http://net-1.bmukk.gv.at/images/Arbeitsmappe/816/Dokumentation_net-1_Start_Innovative_Praxis_Tirol.pdf
2. Innovative Schulen gehen ihren Weg - http://www.gemeinsamlernen.at/Download/apa_zukunftwissen_innov_schulen_2009_02_17.pdf

Ю. Дичева

АЛТЕРНАТИВНИ И ИНОВАТИВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ КОНЦЕПЦИИ В ГЕРМАНИЯ

Днес редом с основната училищна система в Германия се предлагат от частни институции алтернативни форми на обучение, основавани на образователни реформаторски концепции. Създадени са различни модели, някои от които са в период на тестване, а други са обект на публично обсъждане. Педагогическите концепции в алтернативните училища са предназначени за по-свободно и по-отворено обучение в сравнение с масовите училища. В много системи специален акцент се поставя върху насърчаване на творчеството и самоопределяне на учениците.

УЧИЛИЩА ВАЛДОРФ

Училищна концепция

Концепцията е създадена от Рудолф Щайнер, който през 1919 г. създава първото Валдорф училище в Щутгарт. В Германия днес има около 200 такива училища, които са признати от държавата и покриват началното и първия етап на средното образование. Валдорф образованието се основава на антропософския мироглед.

Антропософия

Наименованието е от гръцките гumi “човек” и “мъдрост” едновременно. Според антропософията човек се разглежда като съвкупност от физически, сензорни и психически умения.

Педагогическа концепция

Концепцията се базира на трите основни умения у човека - мислене, чувства и желания. Редом с основните интелектуални предпоставки, които всеки човек носи у себе си, художествено-творческите и техникo-практическите умения на човек играят специална роля във Валдорф образованието.

На практика обучението в училищата Валдорф е силно повлияно от творчески предмети и занаяти. Всеки урок в училището трябва да съдържа художествени елементи. Всеки учебен ден започва с основен звуков урок под формата на така наречените основополагащи предмети. Това означава, че за период от няколко седмици се преподава

само един учебен предмет. Изучават се дисциплини като ръчен труд, занаяти, гимнастика, религия, компютърни умения, музика, танцово изкуство и изкуство на движението.

Учебни планове

Урокът не следва определена програма, а по-скоро развитието на децата. Училището Валдорф не прави разлика между децата в зависимост от нивата на техните постижения. Всички деца, независимо от техните способности и талант, посещават едни и същи групи. Нагарените деца се насърчават индивидуално в малки групи.

Във Валдорф училището не се поставят оценки. Училищният бележник е заменен от специфично представяне на ученика. Едва от 9 клас по желание може да бъдат издадени сертификати.

По основния предмет един учител обучава средно 30 ученици. В часовете по техническо образование класът се разделя на две, а в практическите занятия - на три.

Организация на учебния ден

Валдорф училищата са предимно целодневни училища с общ обяд.

Образователни степени

Редовното време за обучение във Валдорф училището е 12 години и завършва с диплома. Валдорф училищата в Германия предлагат държавно признати дипломи. В провинциите действат различни правила относно признаването на дипломите на тези училища.

Повече от 60% от учениците от Валдорф училищата завършват средно или средно специално образование с придобиване на диплома, даваща право за кандидатстване във висше училище.

Финансиране

Валдорф училищата в голяма степен се финансират от държавата, така че само малка част от разходите под формата на училищни такси се събират от родителите. Средно таксата е 150 евро за месец. Нито едно дете не се отхвърля поради финансови

причини, така че училищните такси за деца от семейства с ниски доходи се покриват от по-високата такса за другите деца.

УЧИЛИЩА МОНТЕСОРИ

Училищна концепция

Образователната концепция на училища Монтезори е разработена от г-р Мария Монтезори, която създава своята философия в началото на XX век по време на работата си като психиатър в Италия. Това е специален метод на отвореното образование, насърчаващ силната страна на всяко дете. Първото Монтезори училище в Германия е създадено през 1923 г. в гр. Йена, но през 1929 г. е затворено по настояване на правителството на Тюрингия. Днес в Германия има около триста начални и сто средни училища, в които се прилага педагогиката на Монтезори. В много страни са създадени училища Монтезори, но почти всички са частни институции, само няколко са държавни или са към Общество „Монтезори“.

Образователна концепция

Методът Монтезори предполага, че всеки човек има силни страни, които трябва да бъдат специално насърчавани. Фиксирано учебно съдържание, изпити и оценки не са в концепцията на Монтезори, защото се вярва, че критиките пречат на учебния процес. Децата трябва да учат по естествен начин, без да бъдат засегнати от наказания или награди. Монтезори предполага, че обучението носи радост на децата от само себе си и само в случаите, когато тази радост е загубена, трябва да има намеса и подкрепа. Децата трябва да бъдат третираны с уважение и внимание в обучението им, за да израснат като добре балансирани личности. Обучението се извършва в подготвена за нуждите на децата среда. Преподавателите трябва да се съобразяват с ритъма и нуждите на всяко дете. Принципи в концепцията на г-р Мария Монтезори са: „Помогнете ми да го направя сам“ и „Свобода колкото е възможно, граници колкото е необходимо“. С други думи, концепцията Монтезори се основава на факта, че чрез самостоятелно учене трябва да се създа-

ват самостоятелни личности. Учебният ден в училищата Монтезори е така структуриран, че позволява на децата от един и същи клас и в един и същи час да изготвят напълно различни неща. За техническо образование децата избират един от предложените предмети.

Организация на учебния ден

Монтезори училищата са почти винаги целодневни, но се предлагат и допълнителни грижи за децата. Обядът е общ. Максималният брой деца в клас е 20 в до три възрастови групи.

Повечето училища Монтезори са начални.

Финансиране

Монтезори училищата се финансират до голяма степен или изцяло от публични средства. За отделните училища все пак трябва да се заплаща такса за обучение, която може да бъде между 100 и 200 евро.

ЙЕНА-ПЛАН УЧИЛИЩА

Училищна концепция

Концепцията на Йена-план училищата е разработена през 1927 г. от педагога Питър Питърсън. Първото Йена-план училище е основано като експериментално в края на 1920 г. в гр. Йена. В Германия има близо 40 училища, където се прилага тази педагогика. Те са държавни и частни и предлагат всички форми на обучение. Концепцията на Йена-план училищата се използва в много държави по-не частично.

Педагогическа концепция

В педагогическата концепция на Йена-план училищата има силно изявена политика на тясно сътрудничество между дома и училището, тъй като възпитанието е също с толкова висок приоритет, както образованието. Основната идея на обучението в училище е самостоятелната работа, сътрудничеството, съжителството и съвместната отговорност на ученика и родителите.

Типични форми на работа са откритите дискусии в голям кръг под ръководството на самите ученици, интердисциплинарното обучение, индивидуалната работа, при която всеки ученик може да работи с фиксирани предмети на преподаване. В началото и

края на всяка седмица в повечето случаи има празник. Това събитие следва от основната концепция на Питър Питърсън, че празнуване, игра и работа трябва тясно да се преплитат.

В Йена-план училищата няма класове от деца с фиксирани възрастови групи, а групи ученици от различна възраст, които учат и си помагат един на друг най-малко 100 минути на ден. Типичната схема е т.нар. график, който се различава значително от обичайните 45-минутни уроци. Учениците работят по седмичен график. Под формата на курсове се гарантират минималните знания в основните теми. Няма оценки, но вместо това има отчети за работата и за ефективността, които се основават на критерии за оценка. Важна основа на оценката са собственият мониторинг и оценката от страна на връстниците.

Организация на учебния ден

Повечето Йена-план училища са целодневни с продължителност на преподаване до 17.00 часа. Общата закуска и общият обяд са важна част в плана на педагогиката. В групите има средно 20 ученици от различни възрастови групи.

Финансиране

Йена-план училищата са гържавни, но обикновено има допълнителни училищни такси, които се заплащат от родителите.

В Германия има около 25 Йена-план училища в началното образование. Известни са училищата в градовете Дрезден и Йена.

УЧИЛИЩА МЕЛХОРН

Училищна концепция

Училищата Мелхорн са т. нар. творчески училища. Концепцията ТИЛ (талант, интелект и личност) е разработена от професорите Герлинге и Ханс-Георг и се счита за нова концепция на преподаване. Първите училища Мелхорн са създадени през 1997 г. като гържавно одобрени частни училища. В момента има няколко основни училища в Германия и две гимназии, в които се прилага целодневно концепцията ТИЛ.

Педагогическа концепция

Ядро на концепцията на Мелхорн учили-

щата е развитието на таланта, интелекта и личността чрез творческа дейност и творческо обучение. На децата трябва да се предаде знание, социално и екологично отговорно самосъзнание, желание за работа, въображение, творчество и радост. Залага се на хуманистичното образование, социалния талант и креативността на обществото.

Основи на педагогиката са посредничество за култура на обучение през целия живот и възпитание в благоприличие, учтивост, отговорност, толерантност, демокрация, желание за учене и работа, интерес към творчеството и предприемачеството. Оценки има още в първи клас по предметите немски и математика, а от трети клас - по всички предмети. При слаби оценки учителите изготвят анализ и план за насърчаване.

В допълнение към основните предмети (немски, математика, езици и др.) се преподават предмети като танц и творческо движение, актьорско майсторство, шах, музика и ритъм, творческо писане, визуални изкуства и компютърни науки. Творчеството се оценява в специално свидетелство за творческо обучение. Три чужди езика също са част от учебната програма, в която се включва и един неевропейски език. Задължително е изучаването на музикален инструмент през първата година. Всеки клас има двама учители и две стаи, едната от които е типичната класна стая, а другата е комбинирана за отгих и обучение.

Организация на учебния ден

Училищата Мелхорн са целодневни, в които се осигурява наставничество най-малко до 16.00 ч. Децата в клас са 16-20 на брой.

Повечето Мелхорн училища са начални училища.

Финансиране

Мелхорн училищата са частни училища, но се финансират основно от гържавата. Повисоките разходи заради двойното наставничество на всеки клас се покриват чрез такса, която се поема от родителите.

УЧИЛИЩА СЪДБЪРИ

Училищна концепция

Съдбъри училищата носят името си от

училище в американския щат Масачузетс, образователната концепция на което става модел за всички Съдбъри училища в международен мащаб. Първото Съдбъри училище е създадено през 1968 г. В момента в света има около 35 Съдбъри училища и нито едно в Германия.

Училища в Германия, които работят с подобна концепция на Съдбъри училищата, но които са насочени повече към немското законодателство, са училище „Тинг“ в Берлин (Ting-Schule), училище „Фрайе Франкфурт“ (Freie Schule Frankfurt) във Франкфурт на Майн, училище „Фрайе Франкфурт“ във Фрайбург, училище „Ное“ (Neue Schule) в Хамбург, училище „Фрайе“ в Лайпциг-Коневиц и училище „Фрайе“ в Марбург.

Педагогическа концепция

Най-важните основи на обучението в училищата Съдбъри са демокрацията, справедливостта, свободата и отговорността. Традиционните методи на преподаване и обучение са изправени пред предизвикателство и са заменени със самоопределяне на учениците. Философията на Съдбъри образованието изхожда от това, че децата и младите хора трябва да учат не само с радост, но трябва сами да определят какво и кога искат да учат и по този начин да улеснят обучението си. В същото време децата работят върху развитието на собствената си личност и носенето на отговорност за своите действия. Ученици и учители в училище Съдбъри имат равни права. Училищното събрание, в което вземат участие учениците и членовете на училищния персонал, заседава веднъж седмично и взема решения в съответствие с демократичните принципи, залегнали в управлението на училището.

Според тази концепция в училищата Съдбъри няма нито програма, нито план, нито изпити, оценки или дипломи. Учениците сами решават как да прекарват времето си в училище. Те се обучават не само от учители, и но и помежду си. Училището предлага на децата среда, в която те развиват своята личност, креативност и своя потенциал и живеят свободно в собственото си малко общество, което е подобно на света на въз-

растните.

Организация на учебния ден

Съдбъри училищата са целодневни.

Финансиране

Ако училището Съдбъри в Германия е одобрено, се предполага, че то ще бъде финансирано отчасти с обществени фондове, но също така и в голяма част от училищни такси, които се събират от родителите.

Завършили Съдбъри училища

Видни възпитаници на училища Съдбъри не са известни. Въпреки това има изследване за развитието на завършилите. Около 80% от учениците продължават образованието си в университет или колеж.

УЧИЛИЩА ФРЕНЕ

Училищна концепция

Селестин Френе, френски образователен реформатор, създава през 1920 г. със съпругата си движение за реформиране на образованието във Франция и прилага собствените си възгледи за преподавателска практика в едно селско училище. В Германия Френе училища има от около тридесетте години на миналия век. Реформаторската педагогика на Френе е приложена в някои държавни начални училища. Училища, работещи по педагогиката на Френе, има в градовете Кил, Хамбург, Бремен, Берлин, Касел, Дармшат, Тюбинген и др. Повечето училища Френе в Германия са начални, само няколко предлагат първи гимназиален етап на средното образование.

Педагогическа концепция

Основната идея на педагогика Френе предполага, че един клас в училище може да се ръководи като кооператив. Това означава, че учители и ученици вземат заедно решения в съвета на класа. Учениците сами определят какво и как да учат и представят своята работа пред класа. Вместо директно обучение в училищата Френе се правят екскурзии и се работи самостоятелно както теоретично, така и практически. Една типична насоченост на училищата Френе е училищната печатница, където учениците издават собствени вестници и учебници. Класните стаи са разделени на тематични ате-

лиета или работни ъгли. В допълнение, има кореспонденция между класовете, в която се включва учителят.

Педагогиката Френе се основава на четири твърди принципа - свободно развитие на личността, критичен ангажимент към околната среда, самоотговорност на детето, както и сътрудничество и взаимна отговорност. Тези принципи се осъществяват чрез метода на обучение, самоуправляваща се организация и взаимодействие между отделните класове.

Във Френе училищата има класове. На учениците се поставят оценки, които се вписват в бележници.

Организация на учебния ден

Времето за наставничество е различно. В някои начални училища обучението свършва на обяд. Освен това в почти всички начални училища се предоставят грижи и следобед. Частните училища предлагат и учебни часове след обяд. Общобразователните училища Френе са дневни. Във всеки клас се обучават 15-20 ученици.

Финансиране

Френе училищата са предимно гържавни начални училища или прогимназии. Следобедните грижи се заплащат от родителите.

ДАЛТОН-ПЛАН УЧИЛИЩА

Училищна концепция

Форма на обучение на Далтон-план училищата е разработена в началото на XX век срещу скуката в час. В САЩ има много Далтон-план училища. В Европа тази концепция е широко разпространена предимно в Холандия и Великобритания. В немскоговорящите страни Далтон-план училища има в Австрия. В Германия след Втората световна война този метод на обучение не се прилага. Поради тази причина в страната няма в чист вид Далтон-план училища. Основният принцип на Далтон-план училищата е повлиян от други теории или педагогически реформи и се из-

пълнява отчасти в германските средни училища (Regelschulen).

Педагогическа концепция

Два принципа са важни в Далтон-план концепцията: премахването на директните уроци и убеждението, че учениците могат да разработят самостоятелно учебно съдържание. Тези принципи са отразени в учебната програма, която е съставена от различни работни пакети. Всеки работен пакет е разделен на отделни инструкции, а те, от своя страна, в четири работни раздела. Всеки работен раздел съдържа учебния материал за една седмица. Учениците могат да си изработят собствен ритъм на обучение. Класните стаи са оборудвани според седмичния график, като всяка една е подготвена за обучение по определен предмет. В тези класни стаи има всички необходими материали, вкл. и учебници. Учениците не разполагат със собствени учебници и в началото на учебната година получават програмата, по която те трябва да работят през настоящата година. Така обучението на децата е по-интересно, като в същото време те се научават да работят самостоятелно. В Далтон-план училищата няма домашни. Поставят се оценки на училищните постижения на базата на работата на учениците в училище.

Организация на учебния ден

Класовете са разделени по години и се състоят максимум от 20 ученици. Далтон-план училищата са разпространени главно в страни, където целодневните училища са характерни за всички училищни форми. Те обхващат всички училищни форми.

УЧИЛИЩАТА НА РИМСКИЯ КЛУБ⁵

В много страни училищата от този вид са "отворени системи", които са свързани с трансграничните институции и много извънкласни клубове и тясно си сътрудничат помежду си. Училищата, които кандидатс-

⁵ Римският клуб е мултикултурна и международна организация, състояща се от членове, които са се обединили от различни сектори на икономиката, политиката, науката и културата. Основната идея на Римския клуб е насърчаване на устойчив свят и устойчиво развитие на човешките действия, а основната цел е „споделена грижа и отговорност към и за бъдещето на човечеството“ и създаване на "глобално общество".

тват за печат "Римски клуб", трябва да са приели за своя концепцията и развитието на основната идея на Римския клуб. В този процес те са ръководени от опитен треньор и специалисти и им се предлагат индивидуални консултации.

Училищна концепция на Римския клуб

Римският клуб се застъпва за нова култура на учене. Обучението трябва да бъде приятно и извън училищния хоризонт. Добра работа в екип, взаимно уважение и лична отговорност на учениците един спрямо друг са централни ключови елементи. Учениците не трябва просто да наизустяват, те трябва да бъдат в състояние да се развиват, да мислят в глобален контекст и да придобият жизнено важни умения. "Мисли глобално, действай локално" е основният девиз на този вид училища.

Училищата, учениците и учителите поддържат положителна култура към грешките и култура на конфликтите. Търкания и спорове са важни фактори за намиране на иновативни решения и идеи. Учениците с различни способности и наклонности се разглеждат като отделни индивиди. Като такива те са силно насърчавани и подкрепяни в тяхното самосъзнание. Такива училища има в градовете Висбаген, Кил и Хамбург.

Източник:

Alternative und innovative Schulkonzepte in Deutschland -

<http://www.netzwerk-innovativer-schulen.de/alternative-schulkonzepte>

ЛАБОРАТОРНИ И ДЪРЖАВНИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ УЧИЛИЩА

Типичните лабораторни и експериментални училища са свързани с висшите педагогически училища и служат за изследователска дейност в сферата на образованието и обучението. Най-известното експериментално училище в Германия е към Университета в гр. Билефелд.

ИНТЕГРИРАНИ ОБЩИ УЧИЛИЩА ПО МОДЕЛА НА МАЛКИТЕ ГРУПИ

Интегрираните общи училища са по принцип публични, могат да работят често по педагогическата концепция „модел на екип от малките групи“ в първи гимназиален етап на средното образование.

Учениците са организирани в групи за маса (4-6 души), като са спазени следните правила: в една група учат заедно момчета и момчетата; всеки в групата трябва да намери най-малко един желан партньор; във всяка група учениците и ученичките са с различни силни страни и умения; във всяка група ученици и ученички, усвояващи с лекота, работят заедно с ученици, които имат трудности в обучението; групата прави баланс на работата си два или три пъти в годината и съществува обикновено една година.

Я. Панова

ИНОВАТИВНИ МЕТОДИ В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС И БИБЛИОТЕЧНОТО ОБСЛУЖВАНЕ, БАЗИРАНИ НА СЪВРЕМЕННИ ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Креативността и иновациите се превръщат в основен елемент от развитието на общественото знание през XXI век. Те допринасят за икономическия просперитет, за индивидуалното и социалното благосъстояние и са съществени фактори за създаването на по-конкурентна и по-динамична Европа. Образованието се възприема като основна

среда, в която се стимулират творческите и иновативните умения на децата. С всеки изминал ден все повече нараства нуждата от насърчаване на развитието на иновативни умения в учениците и студентите поради следните причини: 1) непрекъснатият подем на новите технологии и медии, които учащите използват във всекидневния живот,

могат да се прилагат по различен и нов начин с цел да се насърчи ученето извън класната стая и училището; 2) навлизането в такава богата на медия среда дава възможност на учениците да учат и да възприемат по различен начин, поради което учители и преподаватели трябва да разработят нови методи, подходи и решения, за да привлекат тяхното внимание; 3) креативността е форма на създаване на знанието, следователно нейното стимулиране има позитивен и разръщащ ефект върху обучението.

Креативността може да се дефинира като продукт или процес, в който има баланс между оригиналност и стойност. Тя е умения, способност за свързване на непрегвиденото знание и генериране на нови и подходящи идеи. Креативното обучение, от своя страна, е всяко обучение, позволяващо на учащите да излязат от „рамката“ и да се фокусират върху развитието на своята мисъл. Иновацията е прилагането на такъв процес или продукт с цел използването му в дадена област например преподаването. Ето защо иновативното преподаване е процес, водещ до креативно учене, прилагане на нови методи, инструменти и съдържание, които са от полза за учащите и техния творчески потенциал.

Креативното обучение изисква иновативно преподаване. Тези два аспекта пораждават необходимостта от създаването на образователна и педагогическа култура, ценяща креативното и разпознаваща го като метод за оценяване в класната стая. Учителите са основните участници в процеса на обучение, които могат да създават творчески климат за своите ученици, но те се нуждаят и от помощта на структурите, ръководството и институциите. Друг елемент в цялата училищна система, който дава възможност на учениците да развиват своя творчески потенциал е училищната библиотека. Тя е тази, която може да „опитоми“ непрестанно развиващите се технологии и така да се превърне в централно място за иновации и креативност.

През последното десетилетие ролята на информационните технологии за иновации в образованието е голяма. През изминалите няколко години се забелязва поява на нова вълна от технологии, чийто устрем е все по-бърз. Именно този възход подтиква младите да ги използват по-често във всекидневието. Социалните компютърни приложения варират от социални сайтове (Facebook, Myspace и др.) до сайтове за споделяне на мултимедия (Flickr, Youtube и др.) и писане на блогове. Тези приложения предлагат нови възможности на хората да изразят своята креативност и тя да достигне до широката публика, като същевременно получават признание и обратна връзка.

Поддържането и писането на един блог е много добър пример за това как младите използват технологиите, за да изразят своята иновативност и креативност. Той показва как децата се учат да пишат за определена публика, как да свързват своята работа с работата на другите, как да изградят мрежа с други блогъри, как да използват своя блог за развитие на своята бъдеща кариера и други. Това до голяма степен стимулира креативното учене, като позволява на потребителите да използват технологията, за да учат по нови и творчески начини. Такъв процес на учене показва, че технологията притежава огромен потенциал за развитие на иновативното мислене.

Технологиите добиват все повече форми - социални медии, дигитални хранилища; потребителят - в центъра на създаването на една уеб страница, достъп до мобилни приложения чрез различни платформи и устройства. Начинът, по който информацията днес се събира, съхранява и търси, непрекъснато еволюира, а това е признак, че и библиотечните услуги трябва да стават все по-авангардни. През есента на 2010 г. подкомитет на Службата за политика към информационните технологии по програма *“Библиотеки на Америка през XXI век”* към Американската библиотечна асоциация призовава за номиниране на библиотечни програми *“които об-*

служват своите читатели, използвайки нови и иновативни методи". Сред постъпилите четири проекта през 2011 г. за библиотеки, използващи новите технологии, е програмата на училищната библиотека в гр. Криквю, САЩ.

Media 21 – „Шумната библиотека“

Програмата Media 21 представлява успешен опит за създаването на класната стая на XXI век чрез интегриране на използването на социални медии, технологията клауд компютинг и изграждането на колективно знание в традиционна училищна атмосфера. Тази програма се реализира по идея на библиотекарите в училището.

Клауд компютинг (cloud computing) е иновационна технология, която позволява използването на определени софтуерни приложения, без дори те да бъдат инсталирани. Комуникацията, споделянето и работата в реално време с хора се осъществяват в стабилна и защитена виртуална среда посредством интернет, независимо от местоположението.

Програмата Media 21 изразява концепцията за участие на библиотеката в училищния живот и осигурява на учениците в класната стая уникално, споделено и авангардно образователно преживяване. Създателите на проекта преподават заедно в мултимедийна среда, в която библиотекарят е „вграден“ в процесите, протичащи в класната стая.

През есента на 2009 г. и пролетта на 2010 г. английски ученици от 10. клас използват използването на социалните медии и клауд компютинга за комуникационни и образователни цели. Учениците научават как да разпознават и използват авторитетни източници за информация и усвояват стилове на презентация, целящи да ангажират вниманието на технологично грамотната аудитория на XXI век. Учениците взимат участие в „литературни кръгове“ и след това допринасят за развитието на блогове и уикипедия, като споделят своите реакции, размисли и проучвания по зададените през семестъра теми като например проблемите в Африка и проблемите, пред които са изправени американските военни ветерани. Докато структурата на класа включва традиционни образователни задания като писане на доклади, то иновативният елемент е, че учениците се насърчават да търсят чрез и да използват някои от най-новите инструменти за съвместно учене като Evernote и Netvibes.

EVERNOTE Evernote е приложение за управление на разнообразна информация (извадки от уеб страници, документи, имейли, пароли, телефонни номера и съобщения, скици, снимки, бази данни и др.), която може да бъде споделена с всеки, независимо от местоположението му и вида на устройството или използваната платформа. Технологията предоставя възможност управляваната информация да бъде лесно достъпна.

netvibes Netvibes е първото персонализирано табло за публикуване в интернет. Netvibes.com е най-награждащата стартова страница, където милиони хора по целия свят персонализират и публикуват всички аспекти от ежедневието си живот в мрежата.

Като резултат от тази авангардна програма, участващите ученици от средното училище в гр. Криквю осъзнават ползата от социалните мрежи, научават как да

споделят и да намират информация и как успешно да достигат, интерпретират, организират и представят тази информация в мултимедийна среда. Според един от създателите на програмата “най-важното умение, което учениците развиват, е способността и увереността да оценяват информацията и да използват различни инструменти, чрез които да я организират, както и да общуват с други ученици и учители”.

Акцентът, поставен върху новите технологии и дигиталните медиуми, стимулира учениците да усъвършенстват умения, отнемачи време - като разчитане на познанието, писане и ефективно изразяване на своите идеи (посредством блогове, Уикипедия и ръководства, притежаващи цифрова тематика). До края на учебния срок тези ученици показват способности да създават оригинални заявки за научни изследвания, формулиране на свое становище и подкрепянето му чрез констатации от различни информационни среди.

Учениците също така научават, че имат възможността да поемат лична отговорност за своето образование по нови и вълнуващи начини. В класната стая Media 21 преживяването е такова, каквото всички ученици искат да бъде – учебен процес, вписващ се в цифровия свят, в който те са родени. Един от учениците, участващ в програмата,

споделя: „Моята учебна среда е светът!”. Друг одобрява темата на курса и уникалната интеграция на най-съвременните технологии: „Аз научих за проблемите в света и открих нов начин да уча, който определено ще ми е от полза в дългосрочен план, тъй като технологиите продължават да се развиват.”

В програмата **Media 21** създателите използват процес, при който библиотекарят става неразделна част от преподавателската практика, като учителят се възползва от неговия уникален набор от умения за управление на информацията. Така ученикът открива, че обучението му не се различава толкова от живота, който той води извън класната стая.

Резултатът е, че училищната среда по-точно отразява глобалната онлайн общност и учениците могат да бъдат активна част от нея.

Техническите спецификации на Media 21 включват използването на съществуващата компютърна лаборатория на преподавателите в училището и в допълнение 16 лаптопа с безжичен интернет. За да се подсилят цифровите ресурси на училището, са закупени две бази данни (Gate Global и History Resource Center) и допълнителни печатни материали.

Източници:

1. Innovation and Creativity in Education and Training in the EU Member States: Fostering Creative Learning and Supporting Innovative Teaching.
http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC52374_TN.pdf
2. Cutting-Edge Technology in Library Services
<http://www.ala.org/ala/aboutala/offices/oitp/cuttingedge/cuttingedge2011.pdf>
3. Официалната страница на Evernote
<http://www.evernote.com/>
4. Официалната страница на Netvibes
<http://www.netvibes.com/>

М. Луканов

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ

НЯКОИ ИНИЦИАТИВИ ЗА ПОДКРЕПА НА ТВОРЧЕСКИЯ И ИНОВАТИВНИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА АВСТРИЙСКИТЕ УЧИЛИЩА ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2010 - 2011 ГОДИНА

Австрийското федерално министерство на образованието, изкуството и културата изготвя брошура с иновативни проекти, действащи през учебната 2010 - 2011 година, в която са описани всички инициативи в подкрепа на учениците и училищата за насърчаване на техния творчески и иновативен потенциал в различни области на науката, изкуството и културата. Това са проекти и конкурси, в които могат да участват ученици с различни интереси и таланти, а най-успешните от тях се награждават с материални и/или парични награди. В зависимост от своите интереси по области учениците, учителите и училищните директори могат да изберат в коя инициатива да участват. Предлаганите проекти са в областта на :

- природните науки, техниката и изследователската дейност;
- новите ИКТ;
- изкуството и културата;
- социалните компетенции, интеркултурното обучение и комуникациите;
- предприемаческите компетенции, инициативността;
- иновативните училища.

В брошурата освен основните целеви групи и дейностите по проекта е представена и информация за стимули и награди, срокове и данни за лицата за контакти.

Приоритетна програма "Екологизиране на училищата – образование за устойчиво развитие"

Целта на програмата е обучение на учениците за устойчиво екологично развитие в ежедневието в зависимост от профила на

училището и плана за неговото развитие чрез задълбочено разглеждане на теми като световни водни запаси, отпадъци, енергия, училищни зелени площи, здравеопазване, култура на учене и преподаване, подходи към околната среда и др. Условия за успех на програмата са консенсус в усилията на цялото училище, постепенно въвеждане на мерки и дейности и учебни проекти. Критериите, по които се оценяват получените резултати, включват създаване на еко дизайн и високо качество на училищната среда. Еко училищата са модел за устойчиво екологично развитие на училищната среда и качествено еко образование и обучение в училище. Всеки проект по програмата получава финансова подкрепа, а най-успешните се награждават и с грамоти от Фонда за подпомагане на образованието в областта на здравеопазването и устойчивото развитие.

Програма "Иновативна младеж"

Предназначена е за ученици след 10. клас и има индивидуален или групов характер. Включва изготвяне на проект, курсова или дипломна работа. Чрез програмата се насърчават творческият и иновативният потенциал на учениците. По време на програмата се организират различни инициативи и дейности като например семинари, работни срещи и др. на тема "Обучение за иновации". Изготвените проекти трябва да са в областта на бизнеса, техниката, науката, ИКТ, екологията. Наградите за отличените са под формата на финансови средства за пътни разходи, парични стимули на обща стойност около 30 хил. евро и специални дипломи, а всеки

отделен проект може да получи подпомагане до 500 евро.

Програма “Иновативно поколение”

Предназначена е за ученици, учители, експерти от областта на научните изследвания, технологиите и иновациите. В центъра на вниманието на програмата е директният диалог между младото поколение и учените и специалистите по иновации. Чрез обучение по цялата верига на познанието в училищата се събужда интерес към науката и технологиите. Провеждат се изследователски практически упражнения за ученици, навършили 15-годишна възраст, създават се партньорства с наставници за ученици над 16 години, издават се ваучери за изследователски иновативни проекти в училищата, изграждат се регионални мрежи между училищата, бизнеса и изследователските организации.

Програма “Блестяща наука”

Програмата се провежда по две линии:

Първо: активно участие на училищата (в училище и извън него) в изследователска дейност.

Второ: провеждане на конкурс и награждаване на училищни проекти, които участват в някои значими изследователски проекти.

Програмата е предназначена за ученици, учители и учени и включва следните дейности:

- подкрепа на научни проекти, в които активно участие вземат ученици;
- подкрепа на училищни проекти, които се осъществяват в сътрудничество с учени.

Целта е да се изградят устойчиви партньорства между участващите училища и изследователските институции на базата на финансираните съвместни проекти. Резултатите от проектите трябва да бъдат внедрени в изследователски разработки. Годишно се финансират 25-30 големи изследователски проекта в различни тематични области, а най-добрите от тях получават награда до 5 хил. евро.

Програма “Иновативни профилирани технически училища”

Предназначена е за ученици, които трябва да изготвят курсова или дипломна работа и да я представят онлайн на предвидената за целта платформа. Презентацията на работата, изготвена от ученика, е част от заключителния му изпит и се предоставя на работодатели, които са я заявили предварително или впоследствие са проявили интерес към темата.

Програма “еОбучение в училище”

Включва внедряването на нови форми на обучение, отразяващи методично-дидактическите инструменти на електронното обучение и използването на нови технологии. По този начин се повишават медийните компетенции на учителите и учениците, постоянно се усъвършенства училищната ИТ инфраструктура, повишава се квалификацията на участниците. При успешни проекти училищата получават сертификати. Текущите приоритети по програмата са:

- изграждане и подпомагане на групи за практическа работа (в подкрепа на училището и обучението);
- персонализиране с помощта на ИКТ;
- прилагане на проекта “Цифрови компетенции” (в 8. клас);
- участие в инициативата за безопасен интернет.

Програма “Клъстер еОбучение”

Предназначена е за ученици, учители и училища. Включва разработване и прилагане на иновативни сценарии за обучение с помощта на нови медии и средства на електронното обучение. Целта на програмата е да се задълбочат цифровите компетенции на учениците чрез допълнително обучение и професионална квалификация в рамките на Европейското информационно общество на знаението.

Към момента в този клъстер са включени 165 средни училища, които редовно вземат участие в работните срещи между училищата на ниво провинции и общини. Актуалните приоритети на програмата водят до иновативно развитие на училищата, до усилено сътрудничество между училищата и

бизнеса и някои висши училища, както и до участие в европейски образователни програми.

Програма “Болницата - място за култура”

Предназначена е за болнични училища, за деца и младежи, нуждаещи се от по-дълго болнично лечение. Включва насърчаване на училищния иновативен потенциал чрез творчество и комуникация с класа, в който учи болният ученик, с неговите приятели и родители с цел той да не се чувства изолиран. Програмата включва:

- организиране и провеждане на срещи с хора на изкуството в болницата, както и в интернет, където те представят свои произведения;
- индивидуални срещи в конкретни болнични заведения за укрепване на личните компетенции на учителите при прилагането на образователните идеи чрез съответните средства;
- разширяване на инициативите в повече болнични заведения и в други области на изкуството (филми, видео изображения, аудио материали, разнообразни игри тип “Лего” и др.).

Програма “Бюджет за култура на австрийските училища”

Предназначена е за всички гържавни училища. Включва разработване на проекти в сътрудничество с хора на изкуството, засилване на иновативната сила и творческата енергия на отделния индивид / група, които се занимават с изкуство и култура, събуждане на любопитство към новото и непознатото и предлагане на възможност за съвместно творческо мислене и действия. Набляга се на идеи, чиято тематика са изкуството и културата. Прилагат се нови и експериментални подходи в областта на обучението по изкуствата и на мултидисциплинарните културни дейности. Финансовите средства се разпределят в зависимост от броя на учениците в училище, както следва: до 800 ученици – до 2000 евро; над 800 ученици – до 2500 евро; над 1000 ученици – до 3000 евро. Всяко училище, което участва с поне един

проект, може да бъде стимулирано с 1500 евро максимално.

Програма “Проект Европа”

Предназначена е за всички видове училища и за всички класове. Включва създаването на проекти в областта на визуалните изкуства, разработването и прилагането на иновативни идеи в класа и в училището, в сътрудничество с външни партньори. През учебната 2010 - 2011 година се провежда помотото на европейска година на доброволчеството. Изискванията за участие са за високо творческо и художествено качество, оригиналност на идеята, интердисциплинарност на съдържанието и добро дизайнерско качество на приложената документация. Проектите трябва да са в категориите графика, живопис, фотография, печат, колаж, цифрова техника, скулптура, комикси, сценарии, игри, интернет страници, блогове, сценични изяви, музика, рап, хип хоп, текстил, карикатура, анимация и др.

На победителите се присъждат награди на обща стойност около 25 хил. евро. Специални награди предвиждат безплатно участие в международни срещи на младежите в Европа, както и предоставяне на албум с фотографии на всички отличени проекти.

Програма “Мероприятия за водене на диалог”

Предназначена е за всички видове училища. Включва проекти с иновативни инициативи и методи за обучение по изкуствата и културата. Ученици, учители и хора на изкуството участват съвместно в творческия процес под мотото “Да изживеем изкуството съвсем отблизо, да повишим своите умения и да учим с радост!”

Програма “Фонд за култура”

Предназначена е за ученици, учители, широката общественост, учени. Това е инициатива на Федералното министерство на образованието, изкуството и културата и Федералното министерство на науката и изследванията на Австрия. Чрез програмата се осъществява достъп до цифровите ресурси

на изкуството и културно-историческото наследство на страната от публични и частни музеи, архиви, колекции, библиотеки, каталози, бази данни за културни събития и др. Осигурен е висококачествен достъп до всички ресурси, както и гоставка на услуги за институции и физически лица. За сектора на образованието е предвидено и създаването на електронни съдържания.

Програма “Бизнес компании за младежи”

Предназначена е за ученици от 15- до 19-годишна възраст от всички видове училища. Групите, които вземат участие в програмата, трябва да са от 5 до 15 ученици. В реални условия учениците основават фирма за срок от една учебна година под формата на

проект. Младежите получават икономически познания и практически указания от опитни специалисти. Научават се на предприемачество и инициативност, което допринася за бъдещото им кариерно ориентиране и развитие на личността. Посещават и вземат участие на национални и международни изложения, участват в конкурси в провинциите, страната и Европа.

Най-често в тази програма участват ученици от профилираните гимназии по бизнес, както и тези от средните общообразователни и политехническите училища. Участието в тази програма изисква разрешението на училищното ръководство. Наградите са предимно предметни, а екипът победител се награждава и с безплатно участие на европейски конкурс.

Източник:

kreativ & innovativ: Zukunft in der Schule gestalten. Initiativen zur Förderung des kreativen und innovativen Potenzials von Kindern und Jugendlichen im schulischen Bereich - Schuljahr 2010/2011 – <http://www.bmukk.gv.at/medienpool/19689/ki1011p.pdf>

Ю. Дичева

КОНКУРС „ОТЛИЧИЕ ЗА ИНОВАТИВЕН УРОК” ЗА НАГРАДАТА НА НЕМСКИЯ УЧИТЕЛ

В Германия ежегодно се провежда конкурс за учители с новаторски идеи и ангажираност. Те получават наградата на немския учител.

Конкурсът има за цел да повиши вниманието и уважението към работата на учителите и да им отплати заслужено признание. Участието е възможно в следните две категории:

В първата категория “Ученици оценяват учител” учениците, завършващи класове на средните училища, номинират особено добрите според тях преподаватели, като в случая се насърчава отговорното сътрудничество между ученици и преподаватели. Номинациите се правят под формата на “благодарствено писмо” към учителите, в което се описват отличителните черти на номинирания учител и му се дава положителна оценка.

Във втората категория “Учителите представят своя иновативен урок” могат да се регистрират учители от средното образование, изпълняващи междупредметни проекти, които прилагат иновативни концепции и идеи и си сътрудничат с партньори в екип.

През 2010 г. първата награда в категория „Учителите представят своя иновативен урок” е присъдена на:

Концепция за седмичен план за работа в училището в гр. Олхинг, Бавария

Учебният урок се реструктурира организационно и педагогически, изпробват се нови методи на работа, което е целта на група учители от гимназията в гр. Олхинг. През учебната 2009-2010 година за 114 ученици от 5. клас е премахната времевата и организационната граница между предметите и класовете. За основните предмети - математика, немски и английски език, са предвидени

ни 6 часа в седмичния учебен план.

В началото на седмицата учениците получават план със задачи по трите основни предмета, по които те могат да работят в избран от тях ред, а понякога дори в свободно избрана социална форма. Имат на разположение и специално изработени материали за самообучение.

Плановете до известна степен са индивидуални и съдържат задачи и упражнения, свързани с новите теми. Предлагат се и сложни, и творчески задачи.

Седмичният работен план включва всички възможности за обучение: обучение в библиотеки, на семинари и проектна работа. В края на всяка седмица петокласниците трябва да оценят дали им се е паднала лесна, или трудна задача.

По принцип на всички ученици от проекта се преподава по едно и също време една и съща материя. Всички пишат едновременно една и съща учебна работа, към която има същите изисквания, както и към училищните задачи на другите класове.

Екипът от учителите по основните предмети и екипът от преподаватели по всички останали предмети са в близък контакт през цялата учебна година. В разговори, безброй срещи и съвместно обучение те се учат да преценяват предимствата и предизвикателствата на истинската екипна работа. Работата в училището в гр. Олхинг непрекъснато се променя.

Проектът е насочен в по-малка степен към съдържанието, но в методично отношение е много повече ориентиран към процесите на работното място и по-конкретно към опитите за интегриране на съвременни начини на работа в училищното ежедневие. Седмичният учебен план изисква от децата дълготрайна самостоятелност, независимост, способност за организиране на обучението и работа в екип.

Целта е да се запази свободата във възможностите за учене, да остане и да се увеличи удоволствието от ученето, което е присъщо на всяко дете. Учителите от проекта са убедени, че най-важната задача на

училищата е да се заложат и насърчат индивидуалността и таланта на децата.

Ученето е успешно, ако е съпроводено с радост. В седмичната програма на училището в гр. Олхинг това твърдение се потвърждава. Проектът е положително оценен от университета Лудвиг Максимилиан (LMU) в гр. Мюнхен. Резултатите са основа за по-нататъшната работа върху седмичния план за обучение.

През 2011 г. е присъдена трета награда за иновативен урок:

Техниката прави училището в провинция Северен Рейн-Вестфалия

Координатор на проекта е училище (гимназия) „Хайнрих фон Клайнст“, гр. Бохум.

Партньори са няколко училища от гр. Бохум. Образователен партньор е пожарната служба в гр. Бохум.

Проектът обхваща ученици от 10. до 13. клас, като 25 ученици от основния курс по техника в 13. клас на гимназия „Адалберт Щифтер“, гр. Кастроп-Рауксел, са създали къща за симулиране на пожар за пожарната служба на гр. Бохум. Уроците са проведени в училище „Хайнрих фон Клайнст“. Къщата представлява компютърно контролиран, напълно автоматизиран модел на сграда, която се използва за демонстрационни цели за поведение в случай на пожар в частни домове. Освен това възможността за симулация помага на пожарникарите в обучението. Предаването на къщата се извършва през май 2011 г. в присъствието на ръководителите на противопожарна служба на градовете Бохум и Кастроп-Рауксел с участието на местната и регионалната преса.

Специфичното в проекта

С този проект са изпълнени ефективно няколко цели: близко до реалността обучение по техника в гимназиалния етап на средното училище в регионална мрежа от 700 ученици на 8 училища, както и насърчаване на интереса и таланта с участието на компании и университети. Обучението се опреде-

ля до голяма степен от учениците, които управляват проекта.

В допълнение са спечелени външни партньори за обучение и учебната програма е адаптирана към проблемите на града. Проектът е свързан с образователната мрежа "Бъдеще чрез иновации", която има за цел в сътрудничество с училища, колежи, бизнеса, правителството и училищната администрация да се получи структурно подобряване на обучението по математика, информатика, естествени науки и технологии.

Опит и резултати

Целта на проекта е постигната - самостоятелна и отговорна работа. В допълнение е получено по-дълбоко разбиране за реален проект за икономиката. За учителите

това успешно реализиране показва, че е намерен път за нови изяви на знанията и уменията на учениците, път за по-практическо и нагледно обучение. Много ученици са работили с ентузиазъм, за да предадат в отлично функциониращо състояние своя проект.

От експертната оценка

"Иновативно преподаване, тъй като се основава на когнитивните усилия за близък до практиката и нагледен проект, в който учениците участват изцяло в темата."

"Проектът се характеризира с много внимателно планиране, самостоятелно развие и успешно изпълнение от учениците. Укрепването на уменията за работа в екип, както и увеличаването на социалната компетентност вървят паралелно."

Източници:

1. Lehrer stellen ihren innovativen Unterricht vor
http://www.lehrerpreis.de/documents/Wochenplanarbeit_Olching_Final.pdf

Я. Панова

QR КОДОВЕ И ПРИЛОЖЕНИЕТО ИМ В БИБЛИОТЕКИТЕ

QR (quick response) кодовете са вид баркодове, които все по-бързо намират популярност поради своята приложимост в различни сфери от нашия живот. С навлизането на новите технологии е важно да се разбере как действат и каква полза биха имали те за потребителите.

Какво е QR кодът?

QR кодът представлява матричен баркод, който може да бъде сканиран и разпознат от различни модели смартфони или мобилни телефони от ново поколение с камера посредством QR четец (безплатно приложение), който се инсталира на устройството. Технологията е приложима за широк обхват и различни по вид данни като например съдържанието на книги, учебници и учебни пома-

гала, адрес на интернет страница, телефонен номер, кратко съобщение, информация в областта на културата и изкуството, визитна картичка или какъвто и да било друг текст.

Как работи?

Данните могат да бъдат превърнати в код посредством QR генератори, много от които са достъпни безплатно онлайн. Потребителят просто въвежда желаните данни и генераторът съставя кодът, който впоследствие може да бъде или отпечатан, или предоставян в електронен формат. Декодирането се извършва от QR четец, леснодостъпно безплатно онлайн приложение за много от моделите телефони. След като веднъж приложението е стартирано, потребителят трябва да насочи камерата към кода и да го сканира. Софтуерът интерпретира кода, след което показва съдържанието.

Приложение в библиотеките

Библиотекари и персоналът в големи изследователски университети, публични библиотеки и музеи експериментират и откриват полезни начини за прилагане на QR кодовете както в електронна, така и във физическа среда.

“Library Success: A Best Practices Wiki” е страница, съдържаща QR кодове, и се е превърнала в място, където библиотекари могат да обменят опит как техните библиотеки да използват кодовете. Примери за QR кодове в библиотеките:

- библиотечни изложби, които чрез QR кодове създават връзки към уеб страници с песни, видео, проучвания, конкурси или друга информация, свързана с изложбата;

- връзки към аудио обиколка на библиотека с цел ориентиране на потребителя;
- кодове върху различни брошури и дупляни, даващи допълнителна информация;
- кодове с текст, който зарежда цено-разпис на услугите в библиотеката, лица за контакти или друга информация;
- кодове върху книгите, показващи съдържанието или реферирана информация за нея;
- кодове върху аудио книги, съдържащи връзки към интервюта с автора или към неговата лична страница, или блог;
- кодове с връзки към електронни книжарници, от които може да бъде закупена дадена книга;
- кодове, водещи към електронните каталози на библиотеката.

Източници:

1. QR (Quick Response) codes

<http://www.prepressure.com/library/technology/qr-code>

2. Library Success: A Best Practices Wiki (QR Codes)

http://www.libsuccess.org/index.php?title=QR_Codes

М. Луканов

НОВИ ИНФОРМАЦИОННИ ПРОДУКТИ НА НАЦИД

СТРУКТУРА НА СИСТЕМИТЕ ЗА УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ В ЕВРОПА И САЩ. ГОДИНИ И НАЧИНИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА НАЧАЛНО, ОСНОВНО И СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

реферативен обзор, 41 стр., 10 реф., 13 изт.

Разгледан е сравнителният анализ на системите за училищно образование в Европа, направен от Европейската образователна мрежа Eurydice, Статистическата служба на Европейския съюз Eurostat и Международното проучване PISA/PIRLS "Key Data on Education in Europe 2009". В него са включени няколко образователни етапа: предучилищното ниво, задължителното образование и вторият етап на средното образование. Представени са поотделно структурите на системите за училищно образование в Австрия, Белгия, Германия, Латвия, Румъния, Словакия, Франция, Холандия и САЩ.

НАЧИН НА УПРАВЛЕНИЕ НА УЧИЛИЩАТА В ЕВРОПА И ОИСР

реферативен обзор, 43 стр., 7 реф., 10 изт.

Представено е проучване на ОИСР през 2011 г. върху системите за училищно образование в страните членки, като се разглеждат аспектите управление и организация на училищната система. В табличен вид са посочени данните за нивата на автономия на училищата по отношение на управлението на ресурсите и на учебните планове и оценяването. Реферативният обзор съдържа обобщени данни за органите за управление в системите на училищно образование в Европа. Разглежда се въпросът за участието на учителите при вземането на решения в училищата. Представено е управлението на училищата в няколко отделни страни като Австрия, Германия, Дания и Франция.

ФИНАНСИРАНЕ НА ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА И ДЕТСКИТЕ ГРАДИНИ

реферативен обзор, 43 стр., 7 реф., 12 изт.

В проучване на ОИСР се подчертава, че не е задължително публично финансираните училища да са и публично управлявани. Вместо това, правителствата могат чрез различни механизми да насочват средства както към публичните, така и към частните образователни институции. Резюмирани са данните от проучване на Световната банка през 2009 г. за ролята на публично-частното партньорство в сферата на началното и средното образование. Представено е обучението в частни училища в някои европейски страни като Германия, Дания, Естония, Канада, Латвия, Литва, Франция, Холандия и Швеция.

КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ НА УЧИТЕЛИТЕ И ДИРЕКТОРИТЕ

реферативен обзор, 62 стр., 11 реф., 30 изт.

Представено е изследване от 2008 г. на Европейската образователна мрежа Eurydice „Степени на автономност и отговорности на учителите в Европа“, в което е направен сравнителен анализ на европейската практика по отношение на непрекъснатото професионално развитие на учителите. Разгледани са националните системи за квалификация на учители в Естония, Русия, САЩ, Швеция и Япония. Посочени са достъпни за професионално развитие и квалификация на учителите, програми за обучение и акредитация в страни като Великобритания, Германия, Гърция, Ирландия и Канада.

СИСТЕМИ ЗА ВАЛИДИРАНЕ НА ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ, ПРИДОБИТИ ПО НЕФОРМАЛНО И САМОСТОЯТЕЛНО УЧЕНЕ

реферативен обзор, 33 стр., 6 реф., 8 изт.

Представени са европейски насоки за валидиране на неформалното и самостоятелно учене. Разгледани са методите за валидиране, използвани на местно и национално ниво, които могат да се обобщят в една основна структура с три етапа. Посочени са методите на оценяване и критериите за определяне на оценяващите инструменти и е представена тяхната класификация. Разгледани са системите за валидиране на знания и умения, придобити по неформално и самостоятелно учене в няколко конкретни страни като Австрия, Белгия, Норвегия, Румъния и Швейцария.